

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 92 S

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2018
under Landbruks- og matdepartementet
(Reindrifftsavtalen 2018/2019 m.m.)

Innhold

1	Innledning	5	4.5.2	Totalregnskapet for 2016 etter reinbeiteområde	16
1.1	Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019 ...	5	4.5.3	Siidaandelenes økonomi	16
1.1.1	Hovedavtalen for reindrifften	6			
1.1.2	Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter	6	5	Nærmere om enkelte viktige politikkområder	21
1.1.3	Stortingets behandling av reindrifftsavtaleproposisjonen de fire siste år	6	5.1	Avgiftsfritak ved kjøp av driftsmidler i reindrifften	21
1.1.4	Utvidelse av Solbergregjeringen – ny politisk plattform (Jeløya-plattformen)	6	5.2	Chronic Wasting Disease (CWD)	21
1.1.5	Sametingets innspill	7	5.2.1	Innledning	21
			5.2.2	Tiltak for å redusere smitte	22
			5.2.3	Nærmere om tiltak med konsekvenser for reindrifften	22
2	Reindrifftsavtalen som reindrifftspolitisk virkemiddel ...	8	5.3	Kriseberedskap i reindrifften	23
2.1	Kort om utvikling av reindrifftsavtalen	8	5.4	Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon	25
2.2	Inneværende reindrifftsavtale	8	6	Nærmere om Reindrifftsavtalen 2018/2019	27
3	Gjennomføringen av forhandlingene	9	7	Endringer i statsbudsjettet 2018	28
3.1	NRLs krav	9			
3.2	Statens tilbud	10			
3.3	Det videre forløpet av forhandlingene	10			
4	Utviklingen i reindrifften	12			
4.1	Sysselsetting	12			
4.2	Reintallsutvikling	12			
4.3	Slakting	13			
4.4	Reinkjøttmarkedet	14			
4.5	Økonomisk utvikling	14			
4.5.1	Totalregnskapet 2016 med budsjett 2017	14			
				Forslag til endringer i statsbudsjettet 2018 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2018/2019 m.m.)	29
				Vedlegg	
			1	Reindrifftsavtale 1. juli 2018 – 30. juni 2019	30
			2	Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2018	34
			3	Tabellvedlegg	40

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Prop. 92 S

(2017–2018)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

Endringer i statsbudsjettet 2018 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2018/2019 m.m.)

*Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet 25. mai 2018,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om Reindrifftsavtalen 2018/2019, inngått mellom Staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) 27. februar 2018.

I kapittel 1 og 2 gjennomgås det politiske grunnlaget og en del av de ytre rammene for avtalen. Kapittel 3 går nærmere inn på gjennomføringen av forhandlingene. Kapittel 4 omhandler noen sentrale utviklingstrekk med særlig vektlegging av den økonomiske utviklingen. Kapittel 5 omtaler enkelte aktuelle politikkområder, og kapittel 6 redegjør nærmere om den fremforhandlede avtalen. Kapittel 7 omtaler forslag til endringer i statsbudsjettet 2018.

Reindrifftsavtalen 2018/2019 gjelder bevilgninger over kapittel 1151 for kalenderåret 2019 og omdisponeringer innenfor vedtatt budsjett for 2018. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2018–2019) for Landbruks- og matdepartementet. Det forut-

settes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2019.

1.1 Grunnlaget for forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019

Det sentrale politiske grunnlaget for forhandlingene er Stortingets behandling av Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*, Jeløya-plattformen, samt Stortingets behandling av de siste års reindrifftsavtaleproposisjoner. I tillegg fremmer Sametinget et eget innspill til de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene. Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i Hovedavtalen for reindriften.

1.1.1 Hovedavtalen for reindriften

Hovedavtalen ble inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet og NRL føre forhandlinger om en løpende reindriftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriftsnæringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindriftspolitikken.

Reindriftsforhandlingene gjennomføres hvert år. Perioden for de årlige avtalene løper fra 1. juli til 30. juni. Forhandlingene skal ta utgangspunkt i en felles forståelse av næringens økonomiske situasjon. Som grunnlag for dette, utarbeider Økonomisk utvalg for reindriften et totalregnskap for reindriften.

Hovedavtalen har åpnet for at partene kan kreve forhandlinger også om andre forhold utenom de økonomiske virkemidlene. Dette er faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utvikling av næringen mot de mål som er fastsatt for reindriftspolitikken. Denne åpningen innebærer ikke at reindriftsnæringen, representert ved NRL, kan fremme ethvert faglig krav i forbindelse med reindriftsavtaleforhandlingene. Imidlertid kan NRL løfte problemstillinger gjennom forhandlingene, og LMD kan bidra til at NRL får tatt opp saken med rette fagdepartement.

1.1.2 Meld. St. 32 (2016–2017) Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter

Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter* er den første meldingen om reindrift på 25 år.

I meldingen vises det til at økologisk bærekraftig drift og økt produksjon danner grunnlaget for de unike mulighetene i reindriften. I meldingen presenteres strategier og tiltak for at næringen bedre skal kunne utnytte sitt potensiale i en rasjonell og markedsorientert retning. Reindriftens inntekter skal i størst mulig grad skapes ved å selge etterspurte produkter og tjenester til markedet. Dette vil sikre grunnlaget for den unike næringen og kulturbæreren som reindriften er.

Delmålene om en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift som ble fastsatt gjennom Stortingets behandling av St.meld. nr. 28 (1991–92), er videreført i den nye meldingen. Imidlertid tydeliggjøres prioriteringen av økologisk bærekraft. Det understrekes at økologisk bærekraft er en grunnleggende forutsetning for å iva-

reta reindriftskulturen framover, og for utvikling av næringen og potensialet for økt lønnsomhet.

Ved behandling ga Stortinget i all hovedsak sin tilslutning til de tiltakene som var foreslått i meldingen. Flertallet var enige med regjeringen om at det er behov for å endre formålsparagrafen i reindriftsloven, slik at økologisk bærekraft prioriteres. De mener at det er viktig at det i tillegg gjennomføres et arbeid med å definere innholdet i de tre delmålene økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft. Videre var flertallet positive til forslaget om å innføre obligatorisk individmerking av rein. Stortingets flertall var også positive til en offentliggjøring av siidaandelenes reintall internt i næringen.

1.1.3 Stortingets behandling av reindriftsavtaleproposisjonen de fire siste år

Utover behandlingen av Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*, behandler Stortinget reindriftspolitikken to ganger i året – ved den årlige reindriftsavtaleproposisjonen, og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet.

Ved Stortingets behandling av de fire siste års avtaleproposisjoner har en samlet næringskomité støttet opp om regjeringens reindriftspolitik. Videre har det vært bred politisk enighet om den dreining man har hatt av virkemidlene med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for de som har reindrift som hovedvirksomhet.

Når det gjelder inneværende reindriftsavtale, uttalte en samlet næringskomité følgende ved behandlingen av Prop. 138 S (2016–2017) *Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Reindriftsavtalen 2017/2018 m.m.)*:

«Komiteen viser til at forhandlingene er gjennomført etter bestemmelser gitt i Hovedavtalen for reindriften fra 1993.

Komiteen mener at den fremforhandlede Reindriftsavtalen for 2017/2018 gir grunnlag for økt inntjening og verdiskaping hos den enkelte reindriftsutøver.»

1.1.4 Utvidelse av Solbergregjeringen – ny politisk plattform (Jeløya-plattformen)

Jeløya-plattformen ble lagt fram den 14. januar 2018. I plattformen vises det til at den samiske reindriften er en viktig kulturbærer for det samiske folk. Det vises til at grunnlaget for dette sikres gjennom en bruk av beiteområdene som er

bærekraftig og dyrevelferdsmessig forsvarlig. Med dette som utgangspunkt, vil man i samarbeid med reindriffts-næringen legge til rette for en økologisk bærekraftig reindriffts-næring. Videre vises det til at næringen må fortsette markedsorienteringen.

Følgende tiltak er konkretisert i plattformen:

- Legge til rette for en økologisk bærekraftig reindriffts-næring som gir grunnlag for økonomisk lønnsomhet og samisk kultur.
- Følge opp reindrifftsmeldingen gjennom blant annet endringer i reindrifftsloven.
- Skjerpe kravene til offentliggjøring av reintall.
- Sanksjonere mot ny reintallsposisjonering for å hindre tilpassing på en måte som fortrenger aktører som har forholdt seg lojalt til tidligere fattede vedtak.
- Arbeide for å få på plass norsk-svensk reinbeitekonvensjon.
- Bekjempe dyresykdommen skrantesyke.

1.1.5 Sametingets innspill

Sametinget har observatørstatus i forbindelse med de årlige reindrifftsavtaleforhandlingene, og følger forhandlingene. Dette innebærer også at Sametingets representant følger de interne møtene på

Statens side under forhandlingene. Videre gis Sametinget i henhold til § 4 i *Hovedavtalen for reindrifften* anledning til å uttale seg om reindrifftsavtalen før Stortinget behandler den årlige stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen.

Sametinget behandler spørsmål knyttet til reindrifftsavtaleforhandlingene under ett av sine plenumsmøter på høsten. Før Staten legger fram sitt tilbud, avholdes det et møte mellom politisk ledelse i LMD og Sametinget. Under dette møtet utdyper Sametinget sitt innspill. I møtet som ble avholdt den 2. februar anmodet Sametinget om at det kommer tydeligere fram i forhandlingsdokumentene hvilke områder i innspillet som er fulgt opp fra statens side. I Statens tilbud ble dette fulgt opp ved at sammenfallende prioriteringer med Sametinget ble understreket.

Sametinget fremmet i sitt innspill til Reindrifftsavtalen for 2018–2019 forslag som berørte følgende områder:

- Økonomisk utvikling.
- Rekruttering.
- Velferdsordninger og HMS tiltak i reindriffts-næringen.
- Sikring av reindrifftens arealgrunnlag.
- Virkemidler som støtter opp om kulturell bærekraft og familiebasert reindrifft.

2 Reindriftsavtalen som reindriftspolitisk virkemiddel

2.1 Kort om utvikling av reindriftsavtalen

Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. I forhandlingene om reindriftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen. Her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene, blant annet ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindriftsavtalen. Disse overføringene ga reindriftsutøverne økt økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindriften som næring. Samtidig bidro overføringene til en utilsiktet virkning ved at reintallet økte, og da særlig reintallet i deler av Finnmark. På 1990-tallet sto reintallstilpasningen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordelingen, sentralt når man drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen. Innretningen av de økonomiske virkemidlene viste seg etter hvert ikke å ha den ønskede effekt på reintallstilpasningen. Fra og med Reindriftsavtalen 2003/2004 ble derfor tilskuddsordningene lagt vesentlig om. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et min-

stekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det rettet oppmerksomhet mot tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt, ved fortsatt å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping.

2.2 Inneværende reindriftsavtale

Inneværende reindriftsavtale for 2017/2018 innebærer økonomiske tiltak i reindriftsnæringen på i alt 118,6 mill. kroner, en økning på 4,1 mill. kroner i forhold til Reindriftsavtalen 2016/2017.

Hovedformålet med Reindriftsavtalen 2017/2018 er å legge til rette for å utvikle reindriftsnæringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I tråd med den siste reindriftsmeldingen er tiltak som støtter opp om økologisk bærekraft prioritert. Gjennom arbeidet med fastsetting av et økologisk bærekraftig reintall, er det nå blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindriftsavtalen og reindriftsloven. Reindriftsavtalen 2017/2018 følger opp de tre foregående avtalene ved å støtte opp om de utøverne som har fulgt opp vedtakene om reduksjon av reintall, mens de som ikke har fulgt reduksjonskravene ikke har fått tilskudd. De produksjonsrettede tilskuddene har blitt prioritert framfor tilskudd som ikke direkte stimulerer til økt slakting og omsetning. Forenklingstiltak er gjennomført og det er prioritert tiltak som støtter opp om de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet.

3 Gjennomføringen av forhandlingene

Forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019 startet 10. januar 2018 i Oslo ved at NRL overleverte sitt krav til Staten. På bakgrunn av det samiske 100 års-jubileet Staare (Östersund) 2018, ble Statens tilbud først lagt fram den 13. februar. Det ble gjennomført forhandlinger 19. – 21. februar og 26. – 27. februar. Den 27. februar ble Staten og NRL enige om en reindrifftsavtale for avtaleåret 2018/2019.

3.1 NRLs krav

Kravet hadde en økonomisk ramme på 157,57 mill. kroner, en økning på 38,97 mill. kroner i forhold til gjeldende avtale på 118,6 mill. kroner. Dette utgjorde en økning på om lag 33 pst.

NRL krevde innføring av en rekke nye tilskuddsordninger og gjeninnføring av tilskuddsordninger som er blitt avviklet de siste årene.

NRL viser til at målet om at reindrifften skal være økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig, ble lagt til grunn allerede i St.meld. nr. 28 (1991–92), og at denne målsettingen er videreført i den nye reindrifftmeldingen. NRL viser til at de har gitt sin tilslutning til den tredelte målsetningen for reindrifften, men at de har en klar oppfatning om at bærekraftsmålene virker inn på hverandre, og er tett knyttet sammen som følge av samspillet mellom tilgjengelige beitearealer, reinflokkene og menneskene i næringen. For å kunne fange opp denne helheten i en avtalesammenheng, viser NRL til at måloppnåelsen om en bærekraftig reindrift vil avhenge av flere grunnleggende elementer:

- Sikre reindrifftsens beiteområder mot inngrep og forstyrrelser.
- Redusere tap som følge av rovvilt, inngrep, togpåkjørslar m.m.
- Sikre reindrifftsutøvernes rett til medvirkning og innflytelse i forvaltningen.
- Sikre at reindrifftsens tradisjons- og erfaringsbaserte kunnskaper blir vektlagt som kunnskapsgrunnlag i alle saker som berører reindrifften, herunder også i areal- og rovviltforvaltningen.

- Sikre god produktivitet, markedstilgang, kostnadseffektivitet og gode priser på reinprodukter.
- Sikre gode skatte- og avgiftsordninger.
- Sikre gode generasjonsovergangsordninger.
- Sikre gode velferdsordninger og HMS.

De kostnadssenkende og direkte tilskuddene ble krevd videreført med enkelte justeringer og satsøkninger. Det ble fremmet krav om nye tilskuddsordninger for å sikre gode rammevilkår for ungdom og nyetablerere, og en økning av distriktstilskuddet for bedre å legge til rette for at distriktene skal kunne ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindrifften i en bærekraftig retning. Med bakgrunn i økning i bensin- og dieselpriiser, ble det krevd en egen drivstoffkompensasjon for reineiere som står oppført i avgiftsmanntallet.

Rammen for Reindrifftsens utviklingsfond ble foreslått økt for å legge til rette for bedre lønnsomhet og en positiv utvikling i reindrifften. Utover en videreføring av gjeldende ordninger finansiert over RUF, krevde NRL blant annet en frikjøpsordning for samboere/ektefeller, tiltak for å styrke HMS i reindrifften og tilskudd til transport av rein.

Velferdsordningene ble foreslått videreført og utvidet med krav om tilskudd til avløser ved sykdom fra første dag, samt tilskudd til avløser ved ferie. I tillegg ble det krevd en utredning av dagens tidligpensjonsordning i den hensikt å få vurdert om ordningen treffer målet med ordningen.

NRL krevde at organisasjonstilskuddet ble økt fra 6,5 mill. kroner til 10,0 mill. kroner. Kravet ble begrunnet med økt aktivitet, flere og dyrere reiser, flere konsultasjoner, samt utvikling av NRL som organisasjon.

Når det gjelder saker som ikke er en del av avtaleforhandlingene, fremmet NRL bl.a. følgende krav:

- innføring av optisk klassifisering av rein,
- tiltak mot påkjørsler av rein på jernbane,
- arbeidet med SRU II igangsettes snarest,
- tiltak for å redusere tap av rein til rovvilt,

- forbud mot bruk av saltslikkesteiner innenfor reinbeiteområdene for å hindre spredning av CWD,
- lovutvalg for gjennomgang av reindrifftsloven,
- etablering av statlige planretningslinjer for de samiske reinbeiteområdene,
- etablering av servicekontorer som en fast ordning innenfor alle reinbeiteområder,
- byrdefordeling av rovvilt mellom de samiske reinbeiteområdene og landet for øvrig må bli mer lik når det gjelder bjørn, jerv, gaupe og ørn,
- reindrift inntas i unntaksbestemmelsen i *Lov om egedomsskatt til kommunane* § 5 (h) eller inngår som ny bokstav l),
- arbeidet med å fjerne mengdebegrensning for privatslakt startes,
- arbeidet med å utvikle en egen HMS-tjeneste i reindrifften igangsettes.

3.2 Statens tilbud

Staten la fram sitt tilbud 13. februar 2018. Tilbudet hadde en økonomisk ramme for Reindrifftsavtalen 2018/2019 på 117,6 mill. kroner. Dette var en reduksjon på 1,0 mill. kroner sammenlignet med innværende avtale.

Staten påpekte i sitt tilbud at reindrifftspolitikken bør føres videre basert på Stortingets forutsetninger, og ut fra den situasjonen man nå står overfor i næringen. Det er en politisk målsetting å arbeide for å utvikle reindrifftsneringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I samsvar med regjeringsplattformen ble tiltak som bygger opp om økologisk bærekraft prioritert. Med bakgrunn i Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter* la Staten også opp til at enkelte av tiltakene fremmet i meldingen ble fulgt opp gjennom forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019.

Næringen har hatt en betydelig reduksjon i produksjonsinntektene grunnet beitekrisen i 2017 og den gjennomførte prosessen med tilpassing av reintallet. Staten valgte derfor i sitt tilbud å prioritere å opprettholde hovedlinjene i dagens tilskuddssystem hvor de direkte tilskuddene er knyttet til verdien av det som produseres, og å prioritere de produksjonsrettede tilskuddene. Etter Statens vurderinger vil en slik prioritering bidra til å skape stabilitet og forutsigbarhet om ordningene over reindrifftsavtalen. I tillegg vil en videreføring støtte opp om de reindrifftsutøverne som har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. Staten

understreket at siidaandeler som ikke har fulgt opp gitte reduksjonskrav, fortsatt ikke skal være tilskuddsberettiget.

I tilbudet ble det orientert om at finansiering av tiltak for distrikter som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, vil som tidligere år bli løst på utsiden av reindrifftsavtalen.

Staten orienterte også om en rekke forhold som ligger utenfor rammen for reindrifftsavtaleforhandlingene i sitt tilbud. Dette gjaldt bl.a. reindrifftsfradraget, innføring av avgiftsfritak for kjøp av driftsmidler i reindrifften, CWD og tiltak for å hindre togpåkjørsler av rein.

3.3 Det videre forløpet av forhandlingene

Etter at krav og tilbud var fremlagt, ble det gjennomført to forhandlingsrunder.

Forhandlingsrunden ble innledet ved at NRL overleverte sitt tilsvarende på Statens tilbud. NRL fremhevet i sitt tilsvarende at reindrifften er en spesiell samisk urfolksnæring, og danner det viktigste materielle grunnlaget for samisk kultur. For å styrke og ivareta reindrifften som en spesifikk samisk næring og urfolksnæring, understreket NRL at næringen må gis gode rammevilkår som tilrettelegger for en utvikling i tråd med tradisjonell reindrifftsutøvelse og verdigrunnlag. Videre at dette ikke bare kan innbefatte kjøttproduksjon, men også de kulturelle aspektene ved næringen som har betydning for en framtidrettet reindrift.

Staten viste til at det ikke er uenighet om at reindrifften både er en viktig og tradisjonsrik kulturbærer og en viktig matproduserende næring. Staten viste til at i Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter* gjenspeiles dette gjennom regjeringens forslag til tiltak. Det ble vist til at Stortinget i all hovedsak sluttet seg til disse tiltakene i forbindelse med behandlingen av meldingen i 2017, og at det i regjeringen Solberg sin regjeringstid har vært bred politisk enighet om de mål som er fastsatt for reindrifftspolitikken.

Den andre forhandlingsrunden ble innledet ved at Staten la fram et tilsvarende til NRLs tilsvarende av 21. februar. Tilsvaret responderte på enkelte områder som ligger utenfor rammen for reindrifftsavtaleforhandlingene. Samtidig ble det påpekt i tilsvaret at staten tok sikte på å legge fram en sonderingsskisse i løpet av ettermiddagen. Sonderingsskisse til både ny reindrifftsavtale

og sluttprotokoll ble lagt fram den 26. februar på ettermiddagen. NRL responderte skriftlig på sonderingsskissen den 27. februar. Staten og NRL fortsatte forhandlingene. Forhandlingene resulterte i at Staten la frem en justert skisse til både reindrifftsavtale og sluttprotokoll. Etter nye forhandlinger kom partene på kvelden den 27.

februar til enighet om Reindrifftsavtalen 2018/2019 med sluttprotokoll.

Som vedlegg til proposisjonen følger Reindrifftsavtalen for 2018/2019, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene.

4 Utviklingen i reindriften

Dette kapitlet belyser utviklingen i reindriften i forhold til de mål og retningslinjer Stortinget har fastsatt. For reindrifftsutøverne som selvstendige næringsdrivende er det mange forhold, også utenom reindrifftsavtalen, som påvirker inntektene og den løpende tilpasningen det enkelte år. Årlig kalvetilgang, totale tap og slaktevekter varierer markant mellom reinbeiteområdene i Norge. Dette er forskjeller som har vært gjeldende over tid, og skyldes blant annet ulike driftsbetingelser mellom områder og ulik driftstilpasning til disse regionale betingelsene. Utvikling i årlig kalvetilgang, tap og slaktevekter er viktige indikatorer for å vurdere økologisk og økonomisk bærekraft i reindriffts næringen. Tilsvarende vil antall personer i næringen virke inn på hvor mange som kan ha reindrift som hovedvirksomhet, og på målet om kulturell bærekraft.

4.1 Sysselsetting

Det totale antallet siidaandeler er i dag noe i underkant av 550, og med vel 3100 personer tilknyttet disse. De tilsvarende tallene for 1992 var om lag 700 og 2700 personer. Det har vært en reduksjon i antallet siidaandeler. Samtidig er antallet reineiere langt flere nå enn for drøyt 20 år siden. Flere reineiere i en siidaandel innebærer at inntektene i siidaandelen må fordeles på flere.

I forbindelse med reintallsreduksjonen er det fra næringens side blitt hevdet at mange må slutte med reindrift, og finne seg annet arbeid. Foreløpig ser det ikke slik ut. Tvert imot, det er fortsatt en økning i antall personer i næringen. Her kan det vises til at Totalregnskapets oversikt over gjennomsnittlig antall personer per siidaandel i samisk reindrift har økt fra 4,1 personer i 1960 til 5,8 personer i 2017. Fra 1990 har antall personer per siidaandel økt jevnt i stort sett alle områdene. Finnmark har gjennom hele perioden hatt gjennomsnittlig flest personer per enhet.

Økningen av antall personer tilknyttet reindriffts næringen setter reindriffts næringen i en spesiell situasjon, også sammenlignet med andre primærnæringer. Dette viser at reindriften samlet

sett ikke har et rekrutteringsproblem, men at mange distrikt heller opplever et press fra personer som ønsker å starte opp med reindrift. Selv under reduksjonsperioden har antall personer i reindriffts næringen økt.

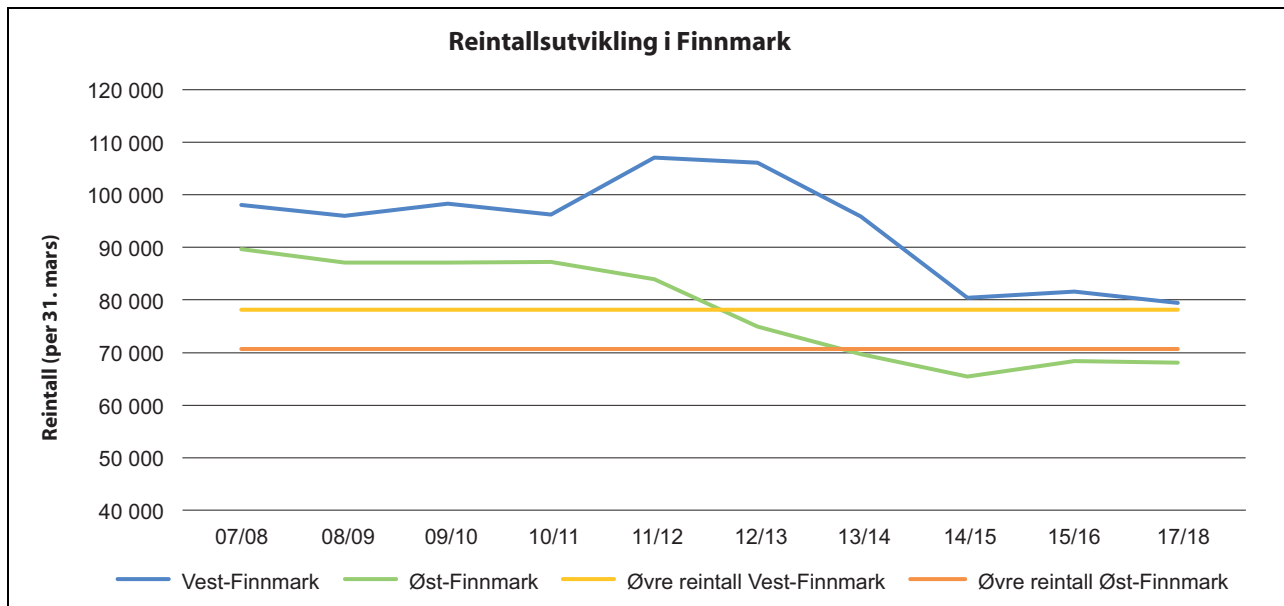
4.2 Reintallsutvikling

For å utnytte produksjonspotensialet i reindriften, må reinflokkenes størrelse tilpasses tilgjengelig beiteareal. Det er stor variasjon mellom reinbeiteområdene hvordan reinflokkenes størrelse er tilpasset beitegrunnet. Det er også stor variasjon i klimaets påvirkning på driftsforholdene mellom områdene. Mens Nord-Trøndelag, Nordland og Troms reinbeiteområde har klimatisk utfordrende driftsforhold, har reinbeiteområdene Finnmark, Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene hovedsakelig gunstig klima for å drive reindrift.

Mens det høye reintallet i forhold til beitegrunnet i store deler av Finnmark over mange år har vært en utfordring for å oppnå god produksjon, er det særlig vinterklima- og/eller rovviltrelaterte tapsårsaker som har vært begrensende for produksjonen i Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag reinbeiteområder. Tamreinlagene har over tid hatt en god og stabil produksjon.

Reindrifftsloven av 2007 skal gi grunnlag for en hensiktsmessig indre organisering og forvaltning av reindriften. Videre skal reindriffts næringen etter loven, gjennom internt selvstyre, selv spille en aktiv rolle og ha ansvaret for at reindriften er bærekraftig. Et sentralt verktøy i den forbindelse er bruksreglene. Det har vært en omfattende prosess knyttet til arbeidet med å få godkjent bruksregler og å få reintallet på fastsatt nivå. Først ved utgangen av 2011 hadde samtlige av sommer- og helårsdistriktene fått godkjent sine bruksregler.

Dersom faktisk reintall overstiger reintallet som er fastsatt i bruksreglene, skal det overskytende antall rein reduseres. Fremgangsmåten følger av reindrifftsloven § 60 tredje ledd. Primært skal siidaen selv utarbeide en reduksjonsplan som fordeler reduksjonen internt i siidaen/distriktet.

Figur 4.1 Reintallsutvikling i Finnmark.

Kilde: Landbruksdirektoratet.

Dersom siidaen ikke utarbeider en slik plan, skal hver siidaandel redusere det overskytende reintallet forholdsmessig innen en frist fastsatt av Reindrifftsstyret.

Innrapporterte tall per 1. april 2018 viser at reintallet i Øst-Finnmark er under det fastsatte. For Vest-Finnmark sitt vedkommende er reintallet om lag 500 rein over det fastsatte. Det innebærer at innrapportert reintall i Finnmark totalt sett er under fastsatt nivå.

Det har kommet tilbakemeldinger om at enkelte siidaandeler på ny øker sitt reintall. Disse følges opp av Fylkesmannen i samhandling med Landbruksdirektoratet med bruk av den muligheten som ble etablert gjennom den siste endringen av reindrifftsloven. Denne endringen gir Fylkesmannen mulighet for å fastsette øvre reintall per siidaandel i de siidaer hvor reintallet øker utover det fastsatte. Videre er ressurser til gjennomføring av kontrolltiltak, herunder tellinger av rein, prioritert. Distrikt i Finnmark har frem til nå blitt prioritert, men fremover legges det opp til at også distrikt i reinbeiteområder sørover blir telt.

4.3 Slakting

I henhold til innrapporterte tall er det slaktet om lag 58 600 rein i kalenderåret 2017 ved de registrerte slakteriene, herunder om lag 52 300 rein høsten 2017. Dette utgjør en reduksjon på 26.000 rein sammenlignet med 2016.

Innrapporterte slaktedata for 2017 tilsier en gjennomsnittlig slaktevekt på henholdsvis 18,9 kg (19,3 kg 2016) for kalv og 34 kg (32,1 kg 2016) for voksne dyr, og en kalveandel på 77 prosent (78 prosent i 2016).

Det er stor variasjon i gjennomsnittsvektene mellom reinbeitedistriktene. Flere distrikter har gjennomsnittsvekter på under 15 kilo per kalv, og enkelte av disse er helt nede på 13,8 kilo per kalv. På den andre enden av skalaen er det flere distrikt som har vekter oppunder 25 kilo per kalv.

Basert på foreløpige innrapporterte priser, er gjennomsnittsprisen på 75,20 kroner per kg i 2017 (2016: 70,20 kroner per kg).

Totalt slaktekvantum var 1 319 tonn til en verdi på 99,2 mill. kroner for rein omsatt via slakteri. Til sammenligning var tilsvarende tall for 2016 henholdsvis 1 878 tonn og 131,8 mill. kroner.

Bakgrunnen for den betydelige reduksjonen både i slakteuttaket og vektene er beitekrisen som oppsto vinteren og våren 2017. Årsaken til krisen var sen vår med mye snø og is. Store deler av reindriften ble rammet, men Øst-Finnmark reinbeiteområde ble særskilt hardt rammet.

Det er svært vanskelig å forutsi slakteuttaket for 2018. Uttaket i 2018 vil være avhengig av årets produksjon og tap. Videre kan man få forskyvninger i slaktetidspunktet høsten 2018 grunnet klimatiske forhold, slik at hoveduttaket ikke finner sted før vinteren 2019. I tillegg ligger det nå en usikkerhet rundt markedssituasjonen. Dette kan påvirke slakterienes mottaksmuligheter. Et mer

krevende marked vil også påvirke prisen til reineier. Redusert pris kan igjen gi lavere slakting.

4.4 Reinkjøttmarkedet

Reinkjøtt utgjør om lag 1-2 pst. av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. Produksjonen av norsk reinsdyrkjøtt innebærer at det i snitt er tilgjengelig i underkant av 300 gram reinkjøtt til hver enkelt nordmann i løpet av ett år. Dette gjør reinkjøttet til et særlig eksklusivt produkt.

Markedet for reinsdyrkjøtt har gjennom flere år vært i en positiv utvikling. Markedssituasjonen, sammen med økt slakteuttak og økte vekter fram til 2016, har gitt reindriftsutøverne en positiv inntektsutvikling de siste årene.

Gjennom markedsrettet produktutvikling og markedsføring har oppmerksomheten omkring norsk reinkjøtt økt. Dette har over år bidratt til økt pris til reineier og til tilnærmet tomme lager ved inngangen til nye slaktesesonger. Det er den yngre delen av befolkningen som spiser mer reinkjøtt. Undersøkelsen viser at reinkjøttet har posisjonert seg som noe av det mest smakfulle og sunneste kjøttslaget vi har.

Senhøsten 2017 meldte Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt at markedssituasjonen var mer utfordrende. Det var særlig de dyrere stykningsdelene som var vanskelig å omsatt i markedet. Dette viser at reinkjøttmarkedet er sårbart, og at markedssituasjonen raskt kan endres.

4.5 Økonomisk utvikling

Økonomisk utvalg for reindriften er oppnevnt av Landbruks- og matdepartementet, og har til oppgave hvert år å legge fram et totalregnskap for næringen. Regnskapet utgjør det økonomiske grunnlagsmaterialet for reindriftsforhandlingene. Regnskapet gir en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital, og viser samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge.

4.5.1 Totalregnskapet 2016 med budsjett 2017

Totalregnskapet viser en reduksjon i resultatmålene fra 2015 til 2016. Vederlag for arbeid og egen-

kapital reduseres fra 102,3 mill. kroner i 2015 til 87,2 mill. kroner i 2016 (-15,1 mill. kroner). Målt per årsverk reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 107 621 kroner i 2015 til 95 221 kroner i 2016. Målt per siidaandel reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 178 080 kroner i 2015 til 151 442 kroner i 2016.

Sum produksjonsbaserte inntekter reduseres fra 176,1 mill. kroner i 2015 til 173,1 mill. kroner i 2016 (-3 mill. kroner). Det er en reduksjon i kjøttinntektene på 7,5 mill. kroner, mens den totale livdyrverdien er beregnet til -12,7 mill. kroner.

Posten Andre produksjonsbaserte inntekter økes med 4,2 mill. kroner fra 2015, mens posten Binæringsinntekter øker med 3,3 mill. kroner.

Sum statstilskudd økes fra 84,9 mill. kroner i 2015 til 103,9 mill. kroner i 2016 (+19 mill. kroner). Økningen kan i stor grad knyttes til posten Ordinære tilskudd (+18 mill. kroner).

Posten Andre tilskudd reduseres med 1,1 mill. kroner i forhold til 2015, mens de øvrige tilskuddene kun har små endringer.

Erstatningene for tap av rein reduseres fra 63,9 mill. kroner i 2015 til 61,8 mill. kroner i 2016 (-2,1 mill. kroner), og Erstatningene for arealinngrep reduseres fra 13,2 mill. kroner i 2015 til 6,4 mill. kroner i 2016 (-6,8 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 338,1 mill. kroner i 2015 til 345,2 mill. kroner i 2016 (+7,1 mill. kroner).

Siidaandelens kostnader øker fra 188,3 mill. kroner i 2015 til 203,8 mill. kroner i 2016 (+15,6 mill. kroner), og felleskostnadene økes fra 24,5 mill. kroner i 2015 til 32,1 mill. kroner i 2016 (+7,6 mill. kroner).

Tamreinlagenes kostnader øker fra 10,3 mill. kroner i 2015 til 10,7 mill. kroner i 2016 (+0,4 mill. kroner).

I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 223,1 mill. kroner i 2015 til 246,7 mill. kroner i 2016 (+23,6 mill. kroner).

Foruten en reduksjon i kostnadene fra 2010 til 2011, har de totale kostnadene fra og med 2007 til og med 2016 økt med 93 prosent. De største utgiftene er til avskrivninger (19 prosent), kjøretøy og maskiner (16 prosent), utstyr (16 prosent) og varekjøp (14 prosent).

Renter på lånt kapital reduseres fra 12,7 mill. kroner i 2015 til 11,3 mill. kroner i 2016 (-1,4 mill. kroner).

Tabell 4.1 Sammenheng av reindriftens totalregnskap i perioden 2013–2016, samt budsjett 2017 (1.000 kroner)

Regnskapsposter	Budsjett				
	2013	2014	2015	2016	2017
Produksjonsbaserte inntekter:	117 844	128 344	176 103	173 076	123 066
Kjøtt og biprodukter	114 110	122 767	153 898	146 398	100 697
Endring i reinhjordverdien	-29 781	-28 587	-9 661	-12 660	-16 969
Binæringsinntekter	5 293	6 861	7 252	10 510	10 510
Andre	28 222	27 303	24 614	28 828	28 828
Statstilskudd:	70 628	76 361	84 933	103 915	101 733
Ordinære tilskudd	50 308	58 043	63 151	81 502	84 695
Andre tilskudd	12 800	12 065	14 215	13 141	9 192
Ekstraordinære tilskudd	579	0	1 835	1 090	636
Tilskudd til binæringer	1 105	889	1 443	768	782
Utviklingsprogrammet	944	687	75	1014	1 000
Tiltak mot radioaktivitet	715	281	167	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	4 177	4 396	5 491	6 400	5 429
Erstatninger:	71 861	72 419	77 062	68 193	71 583
Tap av rein	67 725	66 550	63 850	61 783	63 086
Arealinngrep	4 136	5 869	13 212	6 411	8 497
Sum inntekter:	260 333	277 124	338 099	345 184	296 383
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	153 435	171 500	188 279	203 845	189 001
Felleskostnader	28 754	27 915	24 496	32 083	32 651
Kostnader i tamreinlag	9 159	9 301	10 346	10 747	8 914
Sum kostnader:	191 347	208 716	223 121	246 675	230 566
Vederlag for arbeid og kapital	68 986	68 408	114 978	98 509	65 817
Renter på lånt kapital	9 159	14 309	12 704	11 324	11 308
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	59 130	54 099	102 274	87 185	54 509
Per årsverk (kr)	62 111	56 397	107 621	95 221	59 249
Per siidaandel (kr)	103 556	94 527	178 080	151 442	93 659
Sum årsverk	952	959	950	916	920
Ant.siidaandeler¹	571	572	574	576	582

¹ Antall årsverk for tamreinlagene (40) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

4.5.2 Totalregnskapet for 2016 etter reinbeiteområde

Tabell 4.2 viser totalregnskapet for 2016 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag for arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag som ligger høyest, utgjør 394 913 kroner per årsverk. For Vest Finnmark som ligger lavest, utgjør det 46 993 kroner per årsverk. Ser man på de ulike sonene i Finnmark, viser Totalregnskapet 2016 at Karasjok øst ligger lavest med -6 702 kroner per årsverk, mens Polmak/Varanger ligger høyest med 273 952 kroner per årsverk.

Endringer i den samlede livdyrverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reinntall og flokksammensetning. Tabell 2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i livdyrverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år.

Endringene fra 2015 til 2016 i totalregnskapets hovedposter er som følger:

Øst-Finnmark: Vederlag for arbeid og egenkapital reduseres med om lag 0,5 mill. kroner. De produksjonsbaserte inntektene øker med 1,3 mill. kroner. Statstilskuddene øker med 8,9 mill. kroner. De totale erstatningene reduseres med 5,2 mill. kroner. Totalt øker inntektene med 5,0 mill. kroner, samtidig som kostnadene øker med 5,9 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 166.

Vest-Finnmark: Vederlag for arbeid og egenkapital reduseres med 13,8 mill. kroner. De produksjonsbaserte inntektene reduseres fra 50,3 mill. kroner i 2015 til 41,3 mill. kroner i 2016. Statstilskudd øker med 5,8 mill. kroner, og erstatninger reduseres med 3,4 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene reduseres med 6,7 mill. kroner. Samtidig øker kostnadene med om lag 7,7 mill. kroner sammenlignet med 2015. Antall siidaandeler øker med 1.

Troms: Vederlag for arbeid og egenkapital øker med 2,0 mill. kroner. Dette kommer blant annet som en følge av en økning i produksjonsbaserte inntekter og statstilskudd på til sammen 5,6 mill. kroner. Erstatningene reduseres med 2,0 mill. kroner. Totalt utgjør dette en inntektsøkning på 3,5 mill. kroner. Troms har imidlertid økt sine totale kostnader med 1,7 mill. kroner.

sammenlignet med 2015. Antall siidaandeler er økt fra 48 til 50.

Nordland: Vederlag for arbeid og egenkapital reduseres med 0,9 mill. kroner. Både de produksjonsbaserte inntektene, statstilskudd og erstatningene øker med henholdsvis 2,5 mill. kroner, 1,4 mill. kroner og 2,8 mill. kroner. Samtidig har Nordland økt både de totale kostnadene og renteutgiftene. Antall siidaandeler er uendret.

Nord-Trøndelag: Vederlaget for arbeid og egenkapital reduseres med 2,5 mill. kroner. Dette kommer i stor grad som en følge av en reduksjon i den samlede livdyrverdi, samt lavere produksjonsbaserte inntekter. Statstilskuddene og erstatningene øker litt. Området har økt sine totale kostnader med 1,1 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Vederlag for arbeid og egenkapital øker med 3,9 mill. kroner. De totale inntektene øker med 4,4 mill. kroner fra 2015. Totale kostnader og renter på lånt kapital reduseres med til sammen 0,9 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Tamreinlag: Vederlaget til arbeid og egenkapital reduseres med 3,3 mill. kroner sammenlignet med 2015. De produksjonsbaserte inntektene reduseres med 0,8 mill. kroner. Statstilskudd og erstatninger reduseres også med til sammen 3,7 mill. kroner. Den samlede livdyrverdien reduseres med 1,1 mill. kroner, og kostnadene øker med om lag 0,4 mill. kroner. Antall årsverk reduseres fra 40 til 39.

4.5.3 Siidaandelenes økonomi

Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein i de ulike reinbeiteområdene er presentert i tabell 4.4. Tabellen viser at det er store variasjoner mellom områdene. Eksempelvis varierer kjøttinntektene per siidaandel mellom 550 026 kroner i Polmak/Varanger, til 134 422 kroner i Troms. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein varierer mellom 471 kroner per rein i Vest Finnmark til 1 049 kroner per rein i Sør-Trøndelag/Hedmark. Det er også betydelige variasjoner i gjennomsnittlig statstilskudd mellom reinbeiteområdene. Reinbeiteområdene der flest siidaandeler og distrikter oppfyller kravene i reindriftsavtalens ordninger, får uttelling i form av høyere utbetaling. Dersom inntektsoverføringene relateres til reinntall, er overføringene i 2016 størst i Sør-Trøndelag/Hedmark med 757 kroner per rein, og lavest i Karasjok med 397 kroner per rein. For 2016 er inntektsoverføringene per siidaandel høyest i Sør-

Tabell 4.2 Totalregnskap for 2016 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kroner)

Reinbeite område	Øst- Finnm.	Vest- Finnm	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.
Prod.baserte innt.	55 588	41 252	11 909	15 289	12 502	18 310
Kjøtt og biprod.	50 500	38 119	6 721	7 125	10 486	13 817
Endr. i reinhjordverdi	-1 568	-5 999	-503	-653	-2 967	432
Binæringsinntekter	3 349	2 368	906	1 746	294	1 847
Andre prod.bas.innt.	3 307	6 764	4 786	7 070	4 689	2 213
Statstilskudd:	30 576	36 722	5 643	9 380	7 396	9 972
Ordinære tilskudd	27 444	27 602	3 659	3 725	5 770	9 160
Andre tilskudd	1 467	8 214	968	1 729	679	0
Ekstraord. tilskudd	0	0	0	590	0	500
Tilskudd til binæringer	209	341	0	218	0	0
Utviklingsprogrammet	852	0	0	0	162	0
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp.rovvilt	603	565	1 017	3 118	785	312
Erstatninger:	13 049	14 913	10 050	17 169	9 138	3 407
Tap av rein	12 240	12 363	10 050	14 713	8 541	3 407
Arealinngrep	809	2 550	0	2 456	596	0
Sum inntekter	99 213	92 887	27 603	41 838	29 035	31 688
Kostnader:						
Siidaandelenes kostn.	71 889	65 251	17 270	26 906	11 475	11 054
Felleskostnader	6 076	6 814	5 014	8 392	3 982	1 804
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	77 965	72 065	22 284	35 297	15 458	12 858
Vederlag for arbeid og kapital	21 248	20 821	5 318	6 540	13 577	18 830
Renter på lånt kapital	3 583	4 145	1 029	999	573	660
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	17 664	16 676	4 289	5 541	13 005	18 170
Per årsverk (kr)	61 665	46 993	61 804	82 084	247 264	394 913
Per siidaandel (kr) ¹	106 412	79 409	85 789	131 929	333 454	605 672
Sum årsverk	287	355	69	68	53	46
Antall siidaandeler	166	210	50	42	39	30

¹ Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall siidaandeler, dvs. siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med lav eller ingen rein inngår i beregningen.

Tabell 4.3 Totalregnskap for 2016 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kroner)

Reinbeiteområde	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	24 426	14 299	16 857	14 304	16 920	10 105
Kjøtt og biprodukter	24 201	12 959	13 333	13 216	14 092	10 888
Endring i reinhjordverdien	-1 864	-1 008	1 304	-159	-2 951	-2 889
Binæringsinntekter	170	1 700	1 479	317	786	1 265
Andre	1 919	647	741	931	4 993	840
Statstilskudd:	13 073	7 124	10 380	10 879	14 491	11 352
Ordinære tilskudd	12 197	5 688	9 559	7 160	11 111	9 331
Andre tilskudd	668	395	405	3 649	2 779	1 786
Ekstraordinære tilskudd	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til binæringer	0	58	151	0	341	0
Utviklingsprogrammet	0	852	0	0	0	0
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	208	130	265	70	260	235
Erstatninger:	4 320	4 272	4 456	2 044	5 975	6 894
Tap av rein	4 111	3 673	4 456	2 044	5 975	4 345
Arealinngrep	209	600	0	0	0	2 550
Sum inntekter	41 819	25 695	31 693	27 227	37 386	28 352
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	24 692	23 008	24 188	19 024	28 296	17 931
Felleskostnader	3 513	1 957	606	1 638	2 535	2 641
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	28 205	24 965	24 795	20 661	30 832	20 572
Vederlag for arbeid og kapital	13 613	730	6 898	6 566	6 554	7 780
Renter på lånt kapital	763	1 415	1 405	1 162	2 071	912
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	12 850	-685	5 493	5 403	4 483	6 868
Per årsverk(kr)	273 952	-6 702	39 998	56 302	25 660	81 568
Per siidaandel (kr)	292 048	-13 181	78 467	88 577	47 185	127 184
Sum årsverk	47	102	137	96	175	84
Antall siidaandeler	44	52	70	61	95	54

Tabell 4.4 Gjennomsnittlige nøkkeltall per siidaandel og per rein for reinbeiteområdene i 2016 (kr)

	Polmak/ Varanger	Karasjok	Vest- Finnm	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør-Tr.lag/ Hedmark
Kjøttinntekter pr siidaandel	550 026	215 506	181 517	134 422	169 651	268 873	460 582
Kjøttinntekter pr rein	980	596	471	561	496	740	1 049
Statstilskudd pr siidaandel	297 103	143 469	174 868	112 870	223 340	189 644	332 386
Statstilskudd pr rein	529	397	454	471	653	522	757
Erstatninger pr siidaandel	98 182	71 547	71 013	201 005	408 777	234 296	113 568
Erstatninger pr rein	175	198	184	840	1 195	645	259
Totale inntekter pr siidaandel	950 422	470 386	442 318	552 054	996 133	744 494	1 056 281
Totale inntekter pr rein	1 694	1 301	1 148	2 306	2 912	2 050	2 407
Totale kostnader pr siidaandel	641 030	407 866	343 169	445 688	840 411	396 354	428 603
Totale kostnader pr rein	1 142	1 128	891	1 862	2 457	1 091	977
Vederlag arbeid og egenkapital pr siidaandel	292 048	39 404	79 409	85 789	131 929	333 454	605 672
Vederlag arbeid og egenkapital pr rein	520	109	206	358	386	918	1 380
Reintall pr siidaandel	561	362	385	239	342	363	439
Inntekter utenfor reindriften pr siidaandel (1 000 kr)	432	412	354	430	369	324	267

Trøndelag/Hedmark med 332 386 kroner, og lavest i Troms med 112 870 kroner.

De totale kostnadene per siidaandel varierer også betydelig mellom områdene. Tilsvarende varierer de totale kostnadene per rein. Nordland og Troms har det høyeste kostnadsnivået sett i forhold til reintallet med henholdsvis 2 457 og 1 862 kroner per rein, mens Vest-Finnmark har de laveste kostnadene per rein med 891 kroner per rein. Variasjonen i kostnadene per rein har sammenheng med driftsstrukturen og størrelsen på driftsgruppene i de ulike områder.

Tabell 4.4 viser til dels store forskjeller i lønnsomhet mellom områdene. Den store variasjonen skyldes forskjeller både når det gjelder reintall per siidaandel og inntjening per rein, hvorav sist-

nevnte ser ut til å ha størst betydning for resultatet. Dette innebærer at en forbedring av siidaandelens økonomi først og fremst betinger økt inntjening per rein.

Mange reindriftsfamilier henter betydelige deler av sin inntekt utenfor reindriftsnæringen. Det er i all hovedsak kvinner som står for denne inntekten. Gjennomsnittlig inntekt utenfor reindriften per siidaandel varierte i 2016 fra 432 000 kroner i Polmak/Varanger til 267 000 kroner i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Tabell 4.5 viser at vederlag for arbeid og egenkapital totalt i 2016 reduseres sammenlignet med 2015. Det er likevel en betydelig økning sammenlignet med 2014, da vederlagsmålet var på sitt laveste gjennom mange år.

Tabell 4.5 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2012–2015 (kroner)

Reinbeiteområde	2013	2014	2015	2016
Polmak/Varanger	365 251	335 270	256 250	292 048
Karasjok øst	8 672	-95 265	-13 761	-13 181
Karasjok vest	-24 082	28 267	108 157	78 467
Øst-Finnmark	89 646	70 944	109 220	106 412
Kautokeino øst	-1 647	-68 836	125 294	88 577
Kautokeino midt	6 181	36 456	126 743	47 185
Kautokeino vest	-53 867	-111 676	202 334	127 184
Vest-Finnmark	-4 843	-33 892	146 035	79 409
Troms	118 248	163 331	47 573	85 789
Nordland	138 540	50 977	152 258	131 929
Nord-Trøndelag	338 945	384 289	397 522	333 454
Sør-Tr/Hedmark	419 193	450 192	476 590	605 672
Sum samisk reindrift	88 532	75 051	151 713	130 877
Tamreinlag ¹	219 967	276 479	375 583	305 938
Totalt	103 556	94 527	178 078	151 442

¹ Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk for tamreinlagene.

5 Nærmere om enkelte viktige politikkområder

Den viktigste forutsetningen for å nå målene om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft er at reintallet er i samsvar med beitegrunnet, at reindrifftsarealer for økt produksjon og lønnsomhet blir ivarett, samt at tapet av rein reduseres.

Reindrifften er en familiebasert næring. Utover at en familiebasert næring bidrar til ivarettelse av reindrifftsamisk kultur og levest, innebærer det at reindrifften også har tilgang på arbeidskraft i arbeidsintensive perioder. I den forbindelse vises det til viktigheten av at yngre generasjoner får delta i den daglige driften og andre reindrifftsrelaterte aktiviteter. Gjennom slik deltagelse skjer det en viktig kunnskapsoverføring som er av stor betydning for de som fremover skal ha sin hovedvirksomhet i reindrifften. Slik deltagelse er også sentralt for ivarettelse og utvikling av den reindrifftsamiske kulturen.

Dagens familiebaserte reindrifft er i stor grad basert på kjøttproduksjon. Dette er den viktigste inntektskilden i næringen. For å sikre god lønnsomhet i driften, er det derfor avgjørende å ha en høyest mulig kjøttproduksjon, samt annen produksjon med utgangspunkt i reindrifften. Behovet for å legge til rette for utvikling av tilleggstenester i reindrifften er også noe som Sametinget særlig har fremhevet i sine innspill til forhandlingene om reindrifftsavtalen.

Den familiebaserte driften kan best ivaretas og utvikles ved at reindrifften har et godt økonomisk utkomme av driften. Ved å skape seg et økonomisk handlingsrom, gis reindrifften samtidig frihet til å organisere egen drift. Det er sentralt at man legger til rette for denne friheten gjennom de reindrifftspolitiske virkemidlene.

I det videre gjennomgås enkelte aktuelle politikkområder.

5.1 Avgiftsfritak ved kjøp av driftsmidler i reindrifften

Snøscooter, ATV og terrengmotorsykel er de motorkjøretøyene som i hovedsak benyttes i reindrifften. Disse kjøretøyene blir i merverdiavgiftssammenheng ansett som personkjøretøy. En

reindrifftsutøver har derfor i utgangspunktet ikke rett til fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelse og drift av slike kjøretøy. Imidlertid har de reindrifftsutøverne som er registrert i merverdiavgiftsregisteret rett til fradrag for inngående merverdiavgift ved anskaffelse av en ny snøscooter annet hvert år.

Ved at reindrifften i hovedsak benytter transportmidler som anses og behandles avgiftsmessig som personkjøretøy, kommer reindrifften i utgangspunktet dårligere ut enn de næringer som kan benytte seg av kjøretøy som skjermes fra engangavgifter og som får fullt fradrag for inngående mva.

Regjeringen Solberg har en politisk målsetting om å utvikle reindriftnæringen som en rasjonell og markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I dette ligger det bl.a. at reindrifftsutøvere som har reindrifft som hovednæring, både skal anses og behandles som næringsutøvere. Med dette som utgangspunkt, hadde regjeringen i Sundvolden-plattformen konkretisert at bønder og reineiere skal likebehandles når det gjelder avgifter på driftsmidler.

I budsjettframlegget for 2018 ble det annonsert at regjeringen i løpet av 2018 vil innføre avgiftsfritak for kjøp av driftsmidler i reindrifften. Videre at ordningen vil bli gjort gjeldende både innenfor det samiske reinbeiteområde og i de områder som er gitt konsesjon etter reindrifftsloven.

Finansdepartementet har sendt ut høringsnotat med forslag til hvordan avgiftsfritak for driftsmidler i reindriftnæringen skal gjennomføres. Videre legger Finansdepartementet opp til konsultasjoner med Sametinget og NRL om regelverket knyttet til avgiftsfritaket. Det tas sikte på å innføre avgiftsfritaket fra 1. juli 2018.

5.2 Chronic Wasting Disease (CWD)

5.2.1 Innledning

CWD (skrantesjuka) er en prionsykdom som kjennetegnes ved gradvis tap av nerveceller i hjer-

nen, nevrologiske symptomer og avmagring, og som alltid ender med død. Skrantesjuka har i over 40 år vært kjent hos ulike hjortedyr i Nord-Amerika. Sykdommen ble for første gang påvist i Europa hos villrein i Nordfjella sone 1 våren 2016. Totalt er det hittil påvist 19 positive tilfeller på villrein i Nordfjella. Sykdommen er ikke påvist i andre villreinstammer eller hos tamrein.

I tillegg er det påvist en variant av CWD på to elg i Selbu og på en elg i Lierne, samt på en hjort i Gjemnes kommune i Møre og Romsdal. I mars 2018 ble det også funnet en positiv prøve på elg i Finland. Den typen CWD som er funnet på rein i Nordfjella er den samme typen som er funnet i Nord-Amerika, mens den typen som er funnet på elg og hjort er en atypisk variant.

5.2.2 Tiltak for å redusere smitte

Forskrift om tiltak for å begrense spredning av Chronic Wasting Disease (CWD) ble fastsatt av LMD 11. juli i 2016 for å forhindre spredning av CWD. Gjennom forskriften er det innført forbud mot luktestoff, og begrensninger for fôring og bruk av saltslikkestein til hjortedyr. Det er heller ikke lov å flytte levende hjortedyr over fylkes- eller landegrensener, og Mattilsynet må varsles ved sykdom på hjortedyr. I forskriften er det lagt inn enkelte unntak for reindriften.

For å begrense smitte til områder utenfor de områder hvor man har funnet smitten, har Mattilsynet utarbeidet og fastsatt en soneforskrift med ekstra forbud og påbud. Dette gjelder for nærmere definerte kommuner omkring Selbu, samt for kommuner i og omkring Nordfjella. *Forskrift om soner ved påvisning av Chronic Wasting Disease (CWD-soner)* ble fastsatt av LMD 12. juni 2017. Formålet med forskriften er å begrense spredning av sykdommen, og omfatter alle hjortedyr, inkludert rein. Konkret omfatter tiltakene følgende:

- Forbud mot å flytte levende hjortedyr ut av sonene.
- Forbud mot å flytte skrotter, kadaver og slakterester ut av sonene, samt planter og lav som er tenkt brukt til fôr til hjortedyr.
- Forbud mot slikkesteiner (til alle dyr) som er tilgjengelige for hjortedyr.
- Forbud mot å legge ut fôr på utmark til dyr dersom fôret er egnet og tilgjengelig for ville hjortedyr.
- Påbud om å rengjøre og desinfisere jaktutstyr samt å dekke til slakterester.
- Påbud om at fôr som lagres på innmark og som oppsøkes av hjortedyr, skal sikres mot at ville hjortedyr får tilgang til fôret.

Med bakgrunn i at sykdommen er dødelig og ikke vil forsvinne av seg selv ble det gitt klare faglige råd om at hele villreinstammen i sone 1 skal tas ut. Sone 1 er et geografisk område mellom Rv 52 som går mellom Hemsedal og Lærdal og Rv 50 mellom Hol og Aurland. Mattilsynet og Miljødirektoratet laget på oppdrag fra LMD en saneringsplan for uttak av villreinbestanden i sone 1. Hele villreinstammen i Nordfjella er nå sanert. Uttaket har foregått gjennom en utvidet ordinær jakt høsten 2017 med etterfølgende statlig felling.

Området skal nå være uten villrein i omlag fem år. Med utgangspunkt i nye metoder for å teste om det er skrantesjuka i miljøet, vil lengden på brakkleggingsperioden løpende bli vurdert. Når brakkleggingsperioden er over, skal villreinbestanden reetableres.

Siden det første funnet av skrantesjuka i 2016 er det testet om lag 41500 hjortevilt og tamrein. Utover felte dyr gjennom jakt og slaktning av tamrein omfatter prøvetaking også hjortedyr som dør eller blir avlivet som følge av sykdom eller skade, inklusive trafikkdrepte, i hele landet.

5.2.3 Nærmere om tiltak med konsekvenser for reindriften

Filefjell reinlag grenser direkte mot Nordfjella villreinområde. For å hindre sammenblanding av rein fra Norefjella og rein fra Filefjell reinlag, og for å unngå at tamrein trekker inn i sone 1, ble det sommeren 2017 oppført gjerder langs med Riksveg 52 i Hemsedal og Lærdal kommuner. Gjerdene ble finansiert med 2,1 mill. kroner over Reindriftsavtalen og vel 1,0 mill. kroner over LMDs budsjett.

I utarbeidelsen av regelverk med konsekvenser for reindriften er både NRL og Sametinget konsultert. Reindriften har også vært representert i arbeidsgrupper og blitt tatt med på råd i utarbeidelsen av enkelte planer og tiltak.

Gjennom det regelverket som er etablert, er det trukket en nasjonal skillelinje som er trukket sør for Trondhjemsfjorden. Formålet med grensen er å forsøke å hindre at CWD-smitte spres fra sør til nord på grunn av flytting av levende dyr og fôr.

Regelverket setter begrensninger for flytting av tamrein. En eventuell flytting krever tillatelse fra Mattilsynet. Det vil ikke bli gitt tillatelse til å flytte tamrein fra et sted sør for den ovennevnte grensa til et sted nord for grensa. Det er likevel et unntak for tamrein som krysser fylkesgrenser i samsvar med fastsatte beitebruksregler, ved tilbakeføring av tamrein som selv har krysset fylkesgrensen eller når dyrene fraktes direkte til slakteri.

Det er også forbudt å flytte tamrein over landegrensene. Også her er det et unntak for dyr som har faste beiteområde på andre siden av grensen.

Tamrein fra områder uten CWD skal ikke føres med fôr, inkludert lav, som er sanket inn fra områder med skrantesjuka. Slike områder er per dags dato Selbu-sonen og Nordfjella-sonen. Tamrein og oppdrettshjort fra steder nord for den nasjonale skillelinjen sør for Trondheimsfjorden skal heller ikke føres med fôr sanket inn på steder sør for denne grensen. På grunn av usikkerhet om reinlav fra Sverige og Finland er trygt eller ikke, har Mattilsynet frarådet å bruke lav fra Sverige og Finland, men tilsynet har ennå ikke kommet til at det er forbudt.

Det er også innført forbud mot å innføre eller utføre tamrein som skal delta i sports- eller kulturarrangementer. Det er lagt inn et unntak knyttet til tamrein som skal delta i sports- eller kulturarrangementer i angitte områder i Sverige, eller returnere til området i Sverige etter deltagelse i sports- eller kulturarrangementer i Norge. En forutsetning er at kompetent myndighet i Sverige har innvilget tillatelse til utførselen.

Det er særlig bestemmelser knyttet til begrensninger i å sanke fôr som har hatt, og vil ha konsekvenser for reindriften. Det er problematisk å få tak i reinlav til overgangsføring av rein, samt til føring av rein i områdene som omfattes av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige. Dette fører igjen til at utgiftene med tilleggsføring øker.

For å redusere de negative konsekvensene, ble avtalepartene under forhandlingene om Reindriftsavtalen 2018/2019 enige om å legge til rette gjennom bruk av forskningsmidlene over Reindriftens utviklingsfond, for utvikling av et overgangsfôr som reinen kan tilpasse seg til uten en lengre overgangsføringsperiode. Ved at det er særlig de distriktene som er utestengt fra sine vinterbeiter i Sverige som har de største utfordringene med at det nå ikke gis mulighet til å sanke reinlav, ble avtalepartene også enige om å øke dagens tilskudd til disse distriktene.

5.3 Kriseberedskap i reindriften

Reindrift er basert på helårsbeiting i utmark og fjellområder hvor dyrene lever i sitt naturlige miljø gjennom hele året. Driften er basert på reinens tilpasning til naturmiljøet i et arktisk og subarktisk økosystem. Reinens naturlige forflytting mellom ulike årstidsbeiter er selve bærebjelken for en optimal økologisk og økonomisk matproduksjon i

disse områdene. Den naturlige forflyttingen danner også grunnlaget for reindriftskulturen med en delvis nomadisk driftsform. Dette er hovedformen i alle de samiske reinbeiteområdene i Norge.

Siden både naturforholdene og reinens behov varierer gjennom året, er det nødvendig å flytte reinen mellom ulike beiteområder. Dette mønsteret er tilnærmet det samme år etter år, men variasjonen i naturforholdene fører til store regionale forskjeller mellom ulike deler av reindriftsområdet.

Generelt er dyrevelferden i reindriften god. En grunnleggende forutsetning for god dyrevelferd er at dyrene har tilgang på tilstrekkelig med mat og drikke. Reineiere har i likhet med andre dyreeiere plikt til å sørge for at reinen har tilgang på dette, jf. § 24 i dyrevelferdsloven.

Fordi reinen beiter fritt, kan det likevel oppstå situasjoner der dyrene ikke får tilstrekkelig med mat selv om reintallet er tilpasset beitegrunnlaget. For eksempel kan det skje på grunn av uforutsette værforhold som gjør at beitet blir utilgjengelig på grunn av mye is og/eller snø. Dette kalles ofte for «låste beiter». Under særskilte tilfeller med barfrost kan også dyrenes tilgang til drikkevann begrenses som følge av islagte vannkilder. En sen vår med sen snøsmelting kan også skape en vanskelig beitesituasjon for reindriften, særlig når det er mye snø i terrenget.

For å sikre god dyrevelferd og unngå tap av rein i slike situasjoner, vil det være nødvendig å iverksette tiltak for å sikre dyrene tilgang på mat og drikke. Det kan for eksempel være aktuelt å flytte dyrene til andre beiteområder, eller dyreeierne må igangsette føring.

Vinteren og våren 2017 var utfordrende for reindriften i store deler av landet. Særlig i Øst-Finnmark var store deler av beiteområdene låst. Årsaken var en sein vår med mye snø og is. Dette gjorde beitesituasjonen særlig vanskelig. Det er mange år siden man har opplevd en tilsvarende vanskelig beitesituasjon.

Erfaringene fra fjorårets vanskelig beitesituasjon avdekket behov for en ny gjennomgang av beredskapsarbeidet på reindriftsområdet.

Med dette som utgangspunkt, ble Landbruks- og matdepartementet og NRL enige om å oppnevne en arbeidsgruppe som skulle foreta en gjennomgang av kriseberedskapen i reindriften.

Arbeidsgruppens mandat var å kartlegge og beskrive både myndighetenes og reindriftens organisering og arbeid vedrørende kriseberedskap, og på bakgrunn av dette foreslå tiltak som styrker kriseberedskapen. I tillegg skulle arbeidsgruppen beskrive reindriftens bruk av- og tilgang

til kraftfôr, og eventuelt forslå tiltak som bedrer tilgangen til fôr.

Arbeidsgruppens la fram sin rapport den 30. november 2017. Rapporten har vært et sentralt tema under forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019. Avtalepartene sluttet seg i hovedsak til arbeidsgruppens forslag til tiltak for å styrke kriseberedskapen i reindriften.

I oppfølgingen av rapporten er Landbruksdirektoratet gitt en aktiv og koordinerende rolle. For å forebygge og håndtere en eventuell beitekrise, er det avgjørende at reindrifftsmyndighetene, Mattilsynet og reindriften er samordnet, og at de gjennom kunnskapsutveksling og bruk av tilgjengelige virkemidler enten får avverget eller redusert de negative konsekvensene. Med dette som utgangspunkt, er det slik som arbeidsgruppen foreslår et stort behov for en faglig sammensatt samordningsenhet. Landbruks- og matdepartementet har derfor besluttet at direktoratet skal bidra til at det i hvert reinbeiteområde etableres et kriseberedskapsutvalg sammensatt av representanter fra fylkesmannen, Mattilsynet og NRL. Representanten fra fylkesmannen skal lede utvalget. Landbruksdirektoratet utarbeider et mandat for utvalgene. For øvrig vil Landbruksdirektoratet ha en koordinerende rolle overfor utvalgene.

Det er sentralt at beredskapsutvalgene må kunne gjennomføre befaringer. Samtidig må utvalgene ha løpende oversikt over tilstanden til slakteflokker. Dette gjelder tilstanden ved skillegjerde, ved inntransport, i slaktegjerdet, samt vekt og klasse på den reinen som er slaktet, herunder også antall kasserte rein.

I arbeidet med å koordinere beredskapsutvalgene skal Landbruksdirektoratet årlig gjennomføre et felles møte med utvalgene. Til disse møtene skal også Veterinærinstituttet inviteres. Dette er særlig begrunnet med behov for økt oppmerksomhet på sykdomsbildet i reindriften, og et oppfølgingspunkt fra Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*.

Beredskapsutvalgene skal kunne gi faglige råd og være i stand til å vurdere hva som er en krise, samt gi en anbefaling om hvilke tiltak som bør igangsettes i ulike situasjoner. Sett ut fra kostnader og omfanget av nødvendige tiltak, kan man komme opp i situasjoner som krever mer aktiv deltagelse fra beredskapsutvalgene. For å sikre beredskapsutvalgene økonomiske rammer for gjennomføring av tiltak, er det for Reindrifftsavtalen 2018/2019 satt av 2,0 mill. kroner over Reindrifftsens utviklingsfond til kriseberedskap.

Det er sentralt at fylkesmannen, etter at en krise har oppstått, innhenter råd fra beredskapsut-

valget når de vurderer iverksettelse av ulike tiltak. Dette gjelder særlig dispensasjoner fra gjeldende beitetider, og innflytting til områder hvor det i utgangspunktet ikke er åpnet for reinbeite, men hvor det er inngått avtaler mellom reindriften og grunneierne om bruk ved særlige tilfeller. Tilsvarende vil det være hensiktsmessig at Landbruksdirektoratet innhenter råd fra beredskapsutvalgene når det vurderes å gjøre et tidsavgrenset unntak fra gitte fredningsbestemmelser.

Beredskapsutvalgene bør også være løpende orientert om hvem som lokalt kan bidra i krisesituasjoner. Dette i form av evt. utstyr/transportmidler, fôr, arbeidskraft, etc. Gjennom slik informasjon kan beredskapsutvalgene videreformidle informasjon til de distriktene som opplever en beitekrise.

Utover å operere i tilfeller som omfattes av arbeidsgruppens definisjon av en krise, er det formålstjenlig at beredskapsutvalgene også blir tatt med på råd når det gjelder utarbeidelse av tiltak for både å følge opp ulykker og forhindre ulykker, samt ved utbrudd av sykdommer hos tamrein.

Kriseberedskapsutvalgene skal også ha en koordinerende rolle mot Felleskjøpet for å sikre at kraftfôr er tilgjengelig ved behov.

Riktig behandling og bruk av fôr til rein er avgjørende for å oppnå ønsket formål med fôringen. For å sikre at reindriften anvender fôr på riktig måte, er man avhengig av at det etableres en god kunnskapsplattform. Her vil reindrifftsmyndighetene, NRL og Mattilsynet spille sentrale roller. Kursing samt tilgjengeliggjøring av informasjon gjennom egne publikasjoner og nettsider, vil være eksempler på viktige tiltak.

Det er reieneier/reingieter som befinner seg ved flokken som har ansvaret for, og tar løpende beslutninger om hvor flokken til enhver tid skal beite ut fra vurderinger av vær, vind og snøforhold. Dette er en del av den daglige driften, og kan sådan regnes som et grunnleggende, forebyggende kriseberedskapsarbeid. Det foreligger alltid en gjennomtenkt plan for hvordan man benytter forskjellige beiter til forskjellige tider av vinteren, samt hvilke alternative tiltak som kan iverksettes om det skulle oppstå mer eller mindre uforutsette situasjoner. Det forebyggende arbeidet inngår i den normale reindriften, og utgiftene dette medfører er ofte relativt lave og forutsigbare.

Idet en krisesituasjon skulle begynne å utarte seg, krever dette umiddelbar handling hvor økt bruk av for eksempel arbeidskraft, transportmidler og fôr fort vil kunne generere større og til dels uforutsette utgifter. For å legge til rette for at

reindriften kan håndtere denne type situasjoner, ble avtalepartene enige i Reindrifftsavtalen 2018/2019 om å styrke dagens ordning med avsetning av midler til kriseberedskap gjennom distriktstilskuddet.

5.4 Norsk-Svensk reinbeitekonvensjon

Siden 1972-konvensjonen opphørte å gjelde i 2005, har det ikke foreligget noen konvensjon om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige. Det framforhandlede forslaget fra 2009 har vært gjenstand for høringer i begge land og drøftinger mellom landene, uten at man har fått avklart ulike spørsmål som har reist seg. På svensk side har det vært foretatt omfattende utredninger av juridiske og økonomiske spørsmål. Sommeren 2017 ble det fra svensk side meddelt at man ikke kunne ratifisere konvensjonsforslaget i sin nåværende form, og at forhandlinger burde gjenopptas med siktemål å få nødvendige justeringer i konvensjonen.

Dette ble avvist fra norsk side, hvor landbruks- og matminister Jon Georg Dale i brev av 2. oktober 2017 til landsbygdsminister Sven-Erik Bucht blant annet sa følgende:

«I ein situasjon utan ein konvensjon mellom Sverige og Noreg, er tilhøva for den norske reindriften blitt krevjande. Noreg forvaltar framleis våre forpliktingar i samsvar med tidlegare konvensjon. Dette gjer at reindriften i liten grad kan nytte vinterbeiter på svensk side av grensa, og særleg gjeld dette reindriften i Troms fylke. Reineigarane i Troms har vinterstid måtte halde reinen på dårlege beiter på norsk side av grensa, med betydelege utgifter til mellom anna fôring.

Talet på svenske rein som har nytta beitemåra på norsk side har over mange år auka i tal, og bidrege til at driftstilhøva for norsk reindrift er blitt særst vanskelege i desse områda.

Produksjonen i næringa og velferda for dyra er difor truga. Det har frå norsk side vore omfattande reguleringar på den norske reindriften for å få eit dyretal som er økologisk berekraftig og i samsvar med beitegrunnlaget. Norske reineigarar har på bakgrunn av dette vore pålagde å redusere sitt reintal for å tilpasse produksjonen til beitegrunnlaget.

Det er uholdbart for norske reineigarar at samstundes som ein sjølv iverksett slike tiltak, så flyttar svensk reindrift inn i dei same beiteom-

råda utan nokon form for kontroll over kor mange dyr som nyttar beitegrunnlaget.

I mangel av fungerande reinbeitekonvensjon og av omsyn til ei økologisk berekraftig reindrift, tek eg sikte på å etablere eit lovgrunnlag for å regulere talet på svensk rein på beite i Noreg. Eg legg til grunn at ei slik regulering skal vere tufta på beiteøkologiske berekraftvurderingar, på tilsvarende måte som vi regulerer reintalet elles i Noreg. Svensk reindrift i Noreg vil slik bli likebehandla med norsk reindrift med tanke på maksimalt tillate dyretal på dei norske beita.»

På bakgrunn av den krevende situasjonen for norsk reindrift, er det etablert en arbeidsgruppe med representanter fra Utenriksdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet som skal se nærmere på handlingsrommet med siktemål å ivareta den norske reindriften sine interesser. Arbeidsgruppa ble gitt følgende mandat:

«Utgangspunktet for arbeidet er at man fra svensk side ikke vil ratifisere konvensjonsforslaget om grenseoverskridende reinbeite fra 2009. Lappekodisillen av 1751 er fortsatt gjeldende, men er ikke tilpasset dagens behov for regulering av grenseoverskridende reindrift. De to landene står derfor uten en operativ konvensjon som regulerer nærmere gjennomføringen av grenseoverskridende reindrift. Dette skaper utfordringer for den norske reindriften, ved at den i stor utstrekning står uten vinterbeiter på svensk side og ved at den svenske reindriften belaster områder på norsk side på en slik måte at norsk reindrift får reduserte muligheter for kompensierende beitebruk vinterstid.»

Med dette som utgangspunkt, skal arbeidsgruppen vurdere tiltak som kan bedre situasjonen for norsk reindrift. Overordnede målsetninger er å legge til rette for norsk reindriften tilgang til beiteområder i Norge og Sverige, samt en økologisk bærekraftig forvaltning av en samlet reindrift i Norge. I den forbindelse forutsettes det at arbeidsgruppen blant annet ser på:

- Hvilke konsekvenser en oppheving av grensebeite-loven vil ha.
- Hvilke bestemmelser i grensebeite-loven som eventuelt bør videreføres i reindriften-loven, i tillegg til en ny bestemmelse om regulering av antall svensk rein på beite i Norge.

- Eventuelle privatrettslige konsekvenser av ulike tiltak, inkludert mulige erstatningsrettslige spørsmål.
- Relevante folkerettslige spørsmål, herunder vernet om urfolks rettigheter og konsekvenser av eventuelt bortfall av bilaterale avtaler.

Arbeidsgruppa legger fram sin rapport i løpet av mai/juni.

Det er fortsatt kontakt mellom landene på politisk nivå, med det siktemål om å få på plass en ny konvensjon mellom landene, jf. også Jeløya-plattformen.

6 Nærmere om Reindrifftsavtalen 2018/2019

Bevilgningen for Reindrifftsavtalen 2018/2019 settes til 123,1 mill. kroner. Dette er en økning på 4,5 mill. kroner sammenlignet med inneværende avtale.

Avtalen vil tre i kraft 1. juli 2018, og gjelde til 30. juni 2019. Reindrifftsavtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2019. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2018–2019) for Landbruks- og matdepartementet. Foreliggende proposisjon om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen.

Reindrifftsavtalen 2018/2019 legger til rette for å utvikle reindrifftsneringen som en rasjonell, markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. Tiltak som bygger opp om økologisk bærekraft er særlig prioritert.

Våren 2017 la Regjeringen fram i Meld. St. 32 (2016–2017) *Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter*. Reindrifftsavtalen 2018/2019 viderefører linjene i meldingen. Det innebærer blant annet at tilskuddsordningene som styrker produksjon og omsetning prioriteres, og at det legges til rette for de reieneierne som har reindrift som hovednæring.

Ved inngåelsen av de siste reindrifftsavtalene er det gjennomført en rekke tiltak med mål om å forenkle avtalen. I tillegg er det prioritert tiltak som støtter opp om de reindrifftsutøverne som har reindrift som hovedvirksomhet. Reindrifftsavtalen 2018/2019 har som de siste avtalene stor oppmerksomhet på disse områdene.

Med bakgrunn i reduksjonen i produksjonsinntektene, og at prosessen med tilpassing av reintall nylig er gjennomført, videreføres hovedlinjene i tilskuddssystemet slik det er i dag. Dette gir stabilitet om ordningene over reindrifftsavtalen.

Utfordringen fremover er å sikre et stabilt reintall i samsvar med beiteressursen. Dersom enkelte siidaer på nytt øker sitt reintall har fylkesmannen mulighet til å låse reintallet midlertidig ved å fastsette et øvre reintall per siidaandel. Gjennom arbeidet med fastsetting av et økologisk

bærekraftig reintall har det blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindrifftsavtalen og reindrifftsloven. De fire siste reindrifftsavtalene har støttet opp om de som har fulgt opp vedtakene om reduksjon, mens de som ikke har fulgt gitte reduksjonskrav har ikke vært i posisjon til å få tilskudd. Denne prioriteringen er videreført i Reindrifftsavtalen 2018/2019.

Et stabilt reintall krever også et velfungerende marked. En betydelig reduksjon i produsentprisen og manglende mottaksmulighet kan medføre at reintallet på nytt øker utover det som er bærekraftig forsvarlig. For å hindre dette, har avtalepartene prioritert virkemidler over reindrifftsavtalen som legger til rette for både økt omsetning og slakting av rein.

I dag er det meste av beitekapasiteten utnyttet maksimalt. Reindrifftsneringen må derfor øke produksjonen og lønnsomheten gjennom andre driftstilpassninger enn gjennom et økt dyretall. Skal reindrifften fortsatt ha et økonomisk grunnlag for heltidsutøvere og samtidig styrke den familiebaserte reindrifften, er det sentralt å se på alternative virksomheter i tilknytning til reindrifften, f.eks. innenfor reiseliv, lærings- og omsorgsbaserte tjenester, videreføring og lokalmat med mer. Ordninger som støtter opp alternative virksomheter er derfor prioritert over Reindrifftsavtalen 2018/2019.

Styrking av kriseberedskapen og HMS tjenesten i reindrifften har vært sentrale tema under årets forhandlinger. Gjennom en betydelig økning av distriktstilskuddet legges det til rette for distriktenes arbeid med å styrke HMS tjenesten i tillegg til beredskapen for å sikre dyrevelferden under vanskelige beiteforhold. Distriktsmidlene skal også støtte opp om arbeidet med å utvikle driften i en bærekraftig retning, herunder overvåke reintall og sikre reindrifftens arealer.

Når det gjelder en nærmere konkretisering av de fremforhandlede ordningene over Reindrifftsavtalen 2018/2019 vises det til vedlagt reindrifftsavtale med protokoll og fordeling av avtalens ramme på de ulike postene.

7 Endringer i statsbudsjettet 2018

I samsvar med Prop. 1 S (2017–2018) for Landbruks- og matdepartementet har Stortinget vedtatt bevilgninger over kapittel 1151 med i alt 118,6 mill. kroner. Det foreslås nå en økning av kapittel 1151 post 51 med 3,85 mill. kroner mot en reduksjon av hhv. kapittel 1142 post 71 med 2,55 mill. kroner, kapittel 1151 post 75 med 1,1 mill. kroner og kapittel 1151 post 79 med 0,2 mill. kroner.

Omdisponeringen på 2,55 mill. kroner fra kapittel 1142 post 71 gjelder tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige. Omdisponeringen på 1,1 mill. kroner fra post 75 og 0,2 mill. kroner fra post 79 skal finansiere etablering av et optisk klassifiseringssystem for rein-kjøtt, samt et prosjekt for å få utarbeidet distriktsplaner i Nordland og Troms.

Øvrige budsjettforslag som det er redegjort for i denne proposisjonen for 2019, med fordeling

av Reindrifftsavtalens ramme på de ulike postene, legges på vanlig måte frem for Stortinget i forbindelse med ordinær budsjettbehandling gjennom Prop. 1 S (2018–2019) for Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i statsbudsjettet 2018 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2018/2019 m.m.).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om endringer i statsbudsjettet 2018 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2018/2019 m.m.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til endringer i statsbudsjettet 2018 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2018/2019 m.m.)

I

I statsbudsjettet for 2018 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
1142		Landbruksdirektoratet	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark reduseres med..... fra kr 4.460.000 til kr 1.910.000	2.550.000
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet økes med fra kr 32.800.000 til kr 36.650.000	3.850.000
	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd reduseres med fra kr 76.700.000 til kr 75.600.000	1.100.000
	79	Velferdsordninger reduseres med fra kr 2.600.000 til kr 2.400.000	200.000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den foreslåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2019.

Vedlegg 1**Reindrifftsavtale 1. juli 2018 – 30. juni 2019**

I henhold til Hovedavtalen for reindrifftsneringen av 26. februar 1993, har Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) inngått følgende reindrifftsavtale for driftsåret 2018/2019, gjeldende fra 1. juli 2018 til 30. juni 2019.

1 Økonomisk ramme avtaleåret 2018/2019

1.1 Bevilgninger over statsbudsjettet

Partene er enige om en ramme for Reindrifftsavtalen 2018/2019 på 123,1 mill. kroner.

1.2 Priser

Det fastsettes ikke målpris for reinkjøtt i slakte-sesongen 2018/2019.

2 Reindrifftsavtalens bevilgninger følger kalenderåret

Årets forhandlinger gjelder budsjettåret 2019. Bevilgningene innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2018–2019) for Landbruks- og matdepartementet. Stortingsproposisjonen om reindrifftsavtalen fremmes som tidligere for behandling i vårsesjonen. Proposisjonen vil både inneholde forslag til budsjettvedtak, og forslag til omdisponeringer mellom poster for 2018. Det forutsettes at Stortinget ved sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger i 2019.

3 Utviklings- og investeringstiltak

Det bevilges 33,9 mill. kroner til Reindrifftsens Utviklingsfond (RUF) for avtaleåret 2018/2019.

Ut fra fondets økonomiske situasjon, settes til-delingsrammen til RUF lik bevilgningsrammen.

Avtalepartene legger til grunn at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i til-delingsrammen, og at styret selv legger opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriffts-politikken.

For Reindrifftsens Utviklingsfond gjøres det følgende avsetninger:

- 1,45 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak
- 8,20 mill. kroner som reindrifftsavtalens andel til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskaping
- 2,00 mill. kroner til fagbrevordningen i reindrifften
- 5,00 mill. kroner til markedstiltak
- 4,50 mill. kroner til pramming
- 1,27 mill. kroner til lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindrifften
- 0,75 mill. kroner til drift av klassifiserings-systemet og optisk lengdemåling av rein
- 1,00 mill. kroner til fjerning av gammelt gjerde-materiell med mer
- 0,30 mill. kroner til videreutvikling av reindrifftsens arealbrukskart
- 2,00 mill. kroner til beredskapsfond
- 0,50 mill. kroner til prosjektet «*Framtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark og Trøndelag*»
- 0,20 mill. kroner til støtte til reindriffts-faglige møter med fylkesmannen
- 0,20 mill. kroner til gjennomgang av tidligere utredninger knyttet til tiltak for å styrke kvinne-situasjon i reindrifften
- 2,00 mill. kroner til frakt av rein
- 0,30 mill. kroner til rapportering av slaktet rein

Økonomisk støtte kan for øvrig innvilges til andre tiltak i samsvar med forskriftens formål, herunder:

- støtte ved omfattende tap av rein i ulykker,
- reindrifftsanlegg, herunder gjerder og slakteanlegg,
- refusjon av dokumenterte utgifter til deltagelse på kurs/etterutdanning og lignende for reindrifftsutøvere,
- tilskudd til feltbarnehager,
- markedsfremmende tiltak,

- sikring av reindriftens beiterett, herunder støtte i forbindelse med distriktenes arbeid med sikring av reindriftens arealer,
- praktiske tiltak innenfor reindriften, herunder transport av rein og konfliktforebyggende tiltak,
- gjennomføring av strukturtiltak i distrikter med behov for tiltak for reintallstilpasning og ressursutnyttelse,
- faglige tiltak til fremme for reindriften, herunder veiledning, kursvirksomhet, beitegranskning, planlegging og avltiltak,
- fagbrevordningen i reindriften,
- utvikling av binæringer og formål av generell kulturell betydning for reindriftssamene,
- tiltak for å fremme likestilling og kvinners situasjon i reindriften,
- tilrettelegging av 1–2 dagers kompetanse-givende kurs/etterutdanning,
- støtte til tiltak for reindriftnæringen som følge av klimaskapte endringer,
- forsknings- og kunnskapsformidling,
- drift og implementering av klassifiserings-systemet for reinsdyrkjøtt.

4 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Det bevilges 79,1 mill. kroner for avtaleåret 2018/2019 til ulike direkte tilskudd.

4.1 Distriktstilskudd

Distriktstilskuddet skal bidra til å gi distriktene og tamreinlagene økonomisk grunnlag for å ivareta sitt ansvar og sine oppgaver med utvikling av reindriften i en bærekraftig retning. Dette innebærer bl.a. å få et reintall i balanse med beitegrunnlaget, sikring av reindriftens arealer, økt lønnsomhet, samt å legge til rette for en kriseberedskap.

For å styrke HMS-arbeidet i reindriften og derigjennom forebygge skader og ulykker, legges det til rette for at distriktstilskuddet kan nyttes til kjøp av relevante hjelpemidler. Hvilke hjelpemidler som skal kjøpes inn, skal synliggjøres i distriktenes søknad om distriktstilskudd. Nærmere utforming av regelverk skjer i forbindelse med utarbeidelse av forskrifter for reindrifftsavtalen 2018/2019.

For å legge til rette for at en større andel av distriktene setter av midler til kriseberedskap og bruker disse midlene i samsvar med formålet, innarbeides det et nytt vilkår i *Forskrift om tilskudd til*

reinbeitedistrikter og tamreinlag om at distriktene skal sette av midler til kriseberedskap for å kunne motta distriktstilskudd.

Grunnbeløpet per distrikt økes fra 56.000 kroner til 92.000 kroner.

For distrikt 16 og 17 i Øst-Finnmark reinbeiteområde og for hvert av distriktene 30A, 30B og 30C økes tilskuddet fra 170.000 kroner til 250.000 kroner. For Femunden økes tilskuddet fra 40.000 kroner til 50.000 kroner. For hvert av reinlagene økes tilskuddet fra 120.000 kroner til 125.000 kroner.

For øvrig videreføres gjeldende regelverk og satser.

Det avsettes 16,1 mill. kroner til ordningen med distriktstilskudd.

4.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Avtalepartene er enige om at bevilgningene over post 75 er styrende, og LMD kan etter samråd med NRL justere de avtalte satsene for å holde forbruket innenfor bevilgningen.

Det gjøres følgende avsetninger til tilskudd til siidaandeler og tamreinlag:

a) Produksjonspremie:

Formålet med produksjonspremien er å premiere innsats, produksjon og videreforedling i næringen. Produksjonspremien bidrar også til å verdsette og synliggjøre den innsatsen som utføres i tillegg til arbeidet på fjellet.

Det er avgiftspliktig salgsinntekt av kjøtt og andre avgiftspliktige salgsinntekter fra rein tilhørende alle reineiere i siidaandelen, som danner grunnlag for beregning av produksjonspremien. Avgiftsfrie salgsinntekter og salg av livdyr inngår ikke som grunnlag for beregningen av produksjonspremien. Det er oppgjørspriisen for reinskrotten som skal danne grunnlag for produksjonspremien. Dette innebærer at frakt- og slaktekostnader ikke inngår i grunnlaget for beregning av premien.

Gjeldende regelverk og satser videreføres.

Det avsettes 33,0 mill. kroner til ordningen med produksjonspremie.

b) Kalveslaktetilskuddet:

Formålet med kalveslaktetilskuddet er å stimulere til at en større del av kjøttproduksjonen foregår på kalv, noe som er ressursøkonomisk gunstig. Uttak av kalv reduserer presset på vinterbeitene, og reduserer tapene i løpet av vinteren. Økt uttak av kalv bidrar også til økt produktivitet fordi tilveksten på kalv er større enn tilveksten på større dyr.

Satsene for kalveslaktetilskuddet heves fra 475 til 500 kroner. Gjeldende regelverk videreføres.

Det avsettes 24,0 mill. kroner til ordningen med kalveslaktetilskudd.

c) Særskilt driftstilskudd til ungdom

Formålet med særskilt driftstilskudd til ungdom er å støtte opp om siidaandelsledere som er under 30 år, og som er under etablering og oppbygging av egen drift.

For å stimulere ungdom til å satse på reindrift, økes tilskuddet fra 25.000 kroner til 40.000 kroner.

Gjeldende regelverk videreføres.

Det avsettes 2,0 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom.

d) Ektefelle- og samboertillegg:

Avtalepartene er enige om å avsette 1,4 mill. kroner til ektefellestilskudd.

Formålet med ektefelle- og samboertillegget er å støtte opp om den familiebaserte reindriften. Gjeldende satser og regelverk videreføres.

e) Etableringstilskudd:

Etableringstilskuddet har som formål å støtte opp om reindriftsutøvere under 35 år, og som er under etablering av egen enhet. Samtidig skal tilskuddet stimulere til strukturendringer ved at siidaandeler blir overdratt til personer under 35 år.

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 2,6 mill. kroner til ordningen med etableringstilskudd.

5 Velferdsordninger

Det bevilges totalt 2,6 mill. kroner til velferdsordningene i reindriften for Reindriftsavtalen 2018/2019.

5.1 Tidligpensjon i reindriften

Gjeldende satser og regelverk videreføres.

Det avsettes 1,0 mill. kroner til tidligpensjon i reindriften i Reindriftsavtalen 2018/2019.

5.2 Avløsning ved svangerskap /fødsel

Regelverk og satser for tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel videreføres. Tilskuddet skal bidra til å styrke stillingen til reindriftskvinnene.

Tilskudd for leid hjelp ved svangerskap og fødsel forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Det avsettes 1,0 mill. kroner til tilskudd til avløsning ved svangerskap/fødsel i Reindriftsavtalen 2018/2019.

5.3 Øvrige velferdsordninger

Gjeldende regelverk og avsetting til sykepengeordningen videreføres.

Den kollektive innbetalingen over reindriftsavtalen til sykepengeordningen dekker tilleggspremien for økte sykepenger – fra 65 pst. til 100 pst. av inntektsgrunnlaget for sykdom utover 16 dager. Fødselspenger dekkes også med 100 pst. av inntektsgrunnlaget. Bevilgningen beregnes ut fra samlet næringsinntekt for de reineiere som inngår i ordningen. Midlene overføres sentralt til Folketrygden.

Det avsettes 0,6 mill. kroner til sykepengeordningen i Reindriftsavtalen 2018/2019.

6 Organisasjonstilskudd

Bevilgningen til organisasjonstilskudd settes til 7,5 mill. kroner, herunder 200.000 kroner til HMS-tiltak i reindriften. Organisasjonstilskuddet økes med 1,0 mill. kroner.

Gjeldende vilkår om kjønnsbalanse gitt i Likestillingsloven § 13 for utbetaling av organisasjonstilskudd opprettholdes.

NRL skal bruke de øremerkede midlene til å holde kurs i førstehjelp og generelt styrke HMS-arbeidet i reindriften. Kursene må være åpne for alle reineiere og reinbeitedistrikt.

Tilskuddet utbetales kvartalsvis på grunnlag av oversendt årsrapport og revisorgodkjent regnskap for siste driftsår, samt budsjett og planer for 2019. Kontingentinntekter og eventuelle tilskudd/refusjoner/inntekter fra andre institusjoner/departementer skal spesifiseres både i regnskap og budsjett.

7 Importordninger

Det tollbaserte importvernet skal, innenfor de rammer som Norges forpliktelser i henhold til WTO-avtalen setter, praktiseres på en måte som sikrer reindriftsnæringen et rimelig vern mot konkurrerende import.

Landbruksdirektoratet kan fastsette kvoter for reinkjøtt og/eller levende rein for slakting som kan importeres med redusert toll etter samråd med Markedsutvalget for reinkjøtt og reinkjøttbransjen for øvrig. I en situasjon hvor Markedsutvalget og bransjen gir råd om å importere reinkjøtt, forutsetter Landbruks- og matdepartementet at Landbruksdirektoratet tar kontakt med departementet.

8 Regelverk

Regelverket for Reindriftens utviklingsfond og ordningene under punkt 4, fastsettes av Landbruks- og matdepartementet i samråd med Norske Reindrifftsamers Landsforbund.

Oslo 27. februar 2018

Ellinor Marita Jåma

Anne Marie Glosli

Vedlegg 2**Sluttprotokoll fra reindrifftsavtaleforhandlingene 2018**

Staten v/Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) har gjennomført forhandlinger om en reindrifftsavtale for 2018/2019.

Fra Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) møte:

Forhandlingsutvalg	Ellinor Marita Jåma (leder)
	Tom Lifjell
	Ánde Niillas Utsi
Sakkyndig/rådgiver	Randi Skum
	Ellen-Sara Sparrok
	Inge Even Danielsen
	Per John Anti
	Per Thomas Oskal
	Asgrim Opdal

Fra Staten møte:

Forhandlingsutvalg	Anne Marie Glosli (leder)
	Marit Myklevold
	Liv Berit Hætta
Sakkyndige/rådgivere	Tone Seppola (Landbruksdirektoratet)
	Wenke Brenna (Kommunal- og moderniseringsdepartementet)
	Espen Fjeldstad (Klima- og miljødepartementet)
Observatør	Marit Meløy (Sametinget)
Sekretær	Sunna Marie Pentha
	Morten Floor

1 Budsjettmessige endringer i Reindrifftsavtalen 2017/2018

1.1 Utestenging fra vinterbeiter i Sverige

Finansiering av distriktene som er forhindret fra å bruke vinterbeiter i Sverige på grunn av at Norsk-svensk reinbeitekonvensjon ikke er på plass, løses som tidligere år på utsiden av Reindrifftsavtalen.

Med bakgrunn i økte utgifter knyttet til føring av rein, ikke minst på grunn av forbud mot å sanke lav i Hedmark, jf. *Forskrift om tiltak for å begrense spredning av Chronic Wasting Disease (CWD) FOR-2017-07-31-1234*, § 7 fjerde ledd, økes satsen for føring av rein fra 310 kroner per rein til 400 kroner per rein.

For å finansiere tiltak for distrikter som er utestengt fra vinterbeiter i Sverige sesongen 2017/2018, fremmes det ved Stortingets behandling av Reindrifftsavtalen 2018/2019 forslag om å omdisponere 2,55 mill. kroner fra kapittel 1142 post 71 til kapittel 1151 post 51 i 2018. Tiltak omfatter blant annet føring og frakt av reinfôr, samt andre nødvendige tiltak.

1.2 Bruk av mindreforbruket fra 2017

Regnskapstall for 2017 viser et mindreforbruk per 1. januar 2018 på om lag 1,1. mill. kroner over post 75, og 0,2 mill. kroner over post 79.

Under forutsetning om at mindreforbruket blir godkjent overført til 2018, samt blir godkjent ompostert fra post 75 og post 79 til post 51, er avtalepartene enige om å bruke midlene til følgende:

- Etablere et optisk klassifiseringssystem for reinkjøtt
- Tilrettelegge for at distriktene utarbeider distriktsplaner

1.2.1 Optisk klassifiseringssystem for reinkjøtt

Avtalepartene viser til projektskisse som ble lagt frem av NRL under møte 26. februar med forslag til fremdriftsplan og kostnadsoverslag. Avtalepartene slutter seg til at det igangsettes et slikt

arbeid. Det må likevel først gjøres en avklaring mot Landbruksdirektoratets rapporteringssystem. Videre må deltagelse avklares med aktuelle slakterier, herunder Andsvatn reinslakteri. Avtalepartene må få en oppdatert projektskisse og en endelig fremdriftsplan innen 1. april 2018. Kostnadene må dekkes innenfor rammen av mindreforbruket.

1.2.2 *Tilrettelegge for at distriktene utarbeider distriktsplaner*

I Nordland oppfylte kun fire av tolv distrikter kriteriene for å kunne motta distriktstilskudd i reindrifftsåret 15/16. Det vil si at kun 33 % av distriktene i Nordland er berettiget tilskudd til kriseberedskap. I Troms gjelder dette 71 % av distriktene. Hovedårsaken er at distriktene ikke har utarbeidet distriktsplan.

Avtalepartene slutter seg til arbeidsgruppens vurderinger av behovet for at også distriktene i Nordland og Troms er berettiget tilskudd til kriseberedskap. Det settes av 150.000 kroner, slik at fylkesmennene sammen med de aktuelle distriktene får utarbeidet gyldige distriktsplaner.

2 Reindrifftsavtalen for 2018/2019

Partene er enige om en reindrifftsavtale for 2018/2019, gjeldende fra 1. juli 2018 til 30. juni 2019. Avtaleteksten er gjennomgått og undertegnet.

Avtalepartene er i tilknytning til de enkelte poster og ordninger enige om:

2.1 Post 51: Reindrifftsens utviklingsfond (RUF)

2.1.1 *Kvinnerettede tiltak*

Det øremerkes ikke særskilte midler til kvinnerettede tiltak i Reindrifftsavtalen 2018/2019. Avtalepartene understreker at dette ikke utelukker reindrifftskvinnene fra å søke RUF om prosjektmidler, eller at NRL som organisasjon kan søke om midler til kvinnerelaterte utviklingsprosjekter.

For å gjøre de kvinnerettede ordningene over reindrifftsavtalen mer kjent, og for å gjøre det enklere for brukerne å følge med på søknadsfrister for de ulike ordningene, skal Landbruksdirektoratet videreføre informasjonen til næringen. NRL skal også på egnede måter bidra til økt informasjon i næringen om reindrifftsavtalens ordninger.

Arbeidet med likestilling i reindrifften krever innsats fra flere aktører. Dette gjelder både fra det

offentlige ved utforming av virkemidler, fra næringen selv og gjennom næringsorganisasjonen.

NRL har utarbeidet en strategi for likestilling i reindrifften med konkrete oppfølgingspunkter. Det er viktig at NRL arbeider aktivt og målrettet med strategien, samt at NRL foretar en prioritering av de ulike tiltakene. NRL må fortsatt legge til rette for lik kjønnsrepresentasjon i egen organisasjon. Dette gjelder både i NRLs styre og i lokallagene. Tidligere krav knyttet til kjønnsrepresentasjon videreføres i Reindrifftsavtalen 2018/2019.

Det er gjennomført flere utredninger for å styrke kvinnesituasjonen i reindrifften.

Avtalepartene er enige om å be en ekstern utreder om å gjennomgå de ulike utredningene som er gjort om kvinneretta tiltak og likestilling i reindrifften. Hensikten med utredningen skal være å gi avtalepartene en faktabasert oversikt, med en vurdering av de ulike forslagene. Avtalepartene foreslår at Samisk høyskole, som har særskilt kompetanse på tradisjonell samisk reindrift, blir forespurt om å gjennomføre utredningen. Mandat for arbeidet utarbeides av avtalepartene, og frist for arbeidet settes til 1. desember 2018. Resultatet presenteres for avtalepartene under oppstartsmøtet til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2019/2020 i desember 2018. Prosjektet finansieres med 200.000 kroner over RUF.

2.1.2 *Forskning og utvikling*

Det øremerkes ikke midler til forskning og utvikling i 2018. Imidlertid oppfordrer avtalepartene RUF-styret til å prioritere midler til utvikling av før til bruk under beitekriser.

Landbruksdirektoratet skal fortsette å synliggjøre reindrifftsaglig forskning og forskningsresultater på sin hjemmeside. Landbruksdirektoratet skal også legge til rette for økt informasjon om forskningsresultater på reindrifftsområdet generelt.

2.1.3 *Konfliktforebyggende tiltak*

Hovedformålet med konfliktforebyggende tiltak er å redusere konfliktene mellom reindrifften og det øvrige landbruket. Avtalepartene mener det er viktig at Fylkesmannen i Trøndelag foretar en grundig kvalitetssikring og prioritering av innkomne søknader ut i fra formålet med ordningen. Avtalepartene viser til at maksimal støttesats er 80 pst., og at Fylkesmannen i Trøndelag kan differensiere støttesatsen ut fra tiltakets omfang og forventet effekt.

Avtalepartene er enige om å avsette 1,45 mill. kroner til konfliktforebyggende tiltak over Reindrifftsavtalen 2018/2019. Avtalepartene legger til grunn at det under det kommende jordbruksoppgjøret overføres minst en tilsvarende avsetning på 1,45 mill. kroner fra jordbruksavtalen til samme formål.

På grunn av sterke og langvarige arealkonflikter mellom reindrift og jordbruk i områder i Hedmark og Trøndelag, er det behov for å sette inn ekstra innsats for dialog og løsninger til nytte for begge næringene. Avtalepartene viser til prosjektet «*Fremtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark og Trøndelag*» initiert av Os kommune, samt Fylkesmannen i Hedmark og Fylkesmannen i Trøndelag. Avtalepartene er positive til prosjektet, og foreslår at det øremerkes 500 000 kroner av de konfliktforebyggende midlene til dette prosjektet. I tillegg foreslås det å avsette 500 000 kroner over RUF. Det er en forutsetning at tilsvarende beløp (500 000 kroner) avsettes over kommende jordbruksavtale. Avtalepartene skal godkjenne endelig mandat for prosjektet. Det er viktig at prosjektleder og øvrige som får oppdrag i prosjektet har tilslutning hos berørte parter. Det legges opp til at RUF-styret vurderer søknaden nærmere, og at styret har dialog med prosjektsøkerne før tilskudd gis.

2.1.4 Utviklingsprogrammet

For Reindrifftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 8,2 mill. kroner til Utviklingsprogrammet, inkludert administreringen av programmet.

Avtalepartene forutsetter at tidligere føringer følges opp av styringsgruppen og administrasjonen for Utviklingsprogrammet. Avtalepartene er representert i styringsgruppen for programmet, og de forutsettes å ta en aktiv rolle der. I forbindelse med forskriftsmøtet 2018 inviteres Innovasjon Norge til å gi en nærmere redegjørelse for hvordan tidligere føringer er fulgt opp, herunder anbefalinger fra styringsgruppen for Reinprogrammet.

Utover gitte føringer slutter avtalepartene seg til Innovasjon Norge sine anbefalinger til målrettede tiltak for avtaleåret 2018/2019, gitt som innspill til forhandlingene om Reindrifftsavtalen 2018/2019.

2.1.5 Fagbrevordningen

For Reindrifftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 2,0 mill. kroner til fagbrevordningen.

Formålet med fagbrevordningen er å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere i reindrift, samt videreutdanne lærebedrifter med sikte på å ta fagbrev og kompetansebevis etter fagopplæringsloven. Som et ledd i arbeidet med å styrke kvinnesituasjonen i reindriften, er avtalepartene enige om å videreføre prioriteringen av kvinner blant kommende lærlinger og instruktører. I tillegg påpeker avtalepartene at det er viktig å sikre en geografisk spredt fordeling av lærlingene.

2.1.6 Markedstiltak

Hovedoppgaven for Markedsutvalget er å sikre norsk reinkjøtt positiv oppmerksomhet, og kjøpsutløsende adferd hos sluttbruker. I tillegg skal Markedsutvalget formidle markedsrelevante problemstillinger til andre aktører. Markedsutvalget skal fortsatt benytte Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK) som strategisk samarbeidspartner til å gjennomføre valgte markedsaktiviteter.

Markedsutvalget har i samarbeid med Utviklingsprogrammet årlig gjennomført et seminar for reinkjøttbedriftene. Markedsutvalget skal videreføre samarbeidet med Utviklingsprogrammet om et bransjetreff også i 2019.

Avtalepartene slutter seg til Markedsutvalgets forslag til aktiviteter og budsjett for 2018. Avtalepartene understreker at Markedsutvalget må opprettholde trykket på forbrukerkommunikasjon for å sikre omsetningen. Videre må de ivareta reinkjøttets posisjon i markedet.

Det vil fortsatt kreves høyt aktivitetsnivå fra Markedsutvalgets medlemmer og fra sekretariatet. Avtalepartene er derfor enige om at Markedsutvalget gis mulighet til å omdisponere inntil 50.000 kroner i budsjettet for 2018 for å kompensere for ekstra arbeidsbelastning og økt reiseaktivitet. I tillegg kan ytterligere 150.000 kroner omdisponeres for å legge til rette for at sekretariatet gis mulighet til å følge opp de oppgaver som blir besluttet gjennomført av utvalget.

For Reindrifftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 5,0 mill. kroner til Markedsutvalgets arbeid. Mindreforbruk fra 2017 overføres til 2018 for utvikling av nytt markedsmateriell.

2.1.7 Prammings av rein

Avtalepartene er enige om en videreføring av gjeldende regelverk og satser for prammings av rein.

For Reindrifftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 4,5 mill. kroner til prammings av rein.

2.1.8 Reindriftsanlegg

Gjeldende regelverk og satsene for tilskudd til anlegg videreføres. Det øremerkes ikke midler til reindriftsanlegg over Reindriftsavtalen 2018/2019.

Ved forhandlingene om Reindriftsavtalen 2013/2014 ble avtalepartene enige om å legge til rette for en oppgradering av infrastrukturen knyttet til uttak av slaktedyr, og at behovet for utviklings- og investeringstiltak i reindriften skulle utredes. Dette ble da gjort, og i etterkant av denne utredningen er det bevilget til sammen 16,1 mill. kroner til infrastrukturtiltak for økt slaktning av rein i perioden 2013–2015. Avtalepartene viser til at det fortsatt gjenstår 3,1 mill. kroner som ikke er utbetalt som følge av at ikke alle prosjektene er ferdigstilt.

2.1.9 Lærings- og omsorgsbaserte tjenester

For Reindriftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 1,27 mill. kroner til etablering av lærings- og omsorgsbaserte tjenester i reindriften.

Prosjektet er inne i en aktiv fase der det er igangsatt mange aktiviteter rettet mot både kommuner og reindriften. Det er utarbeidet konkrete planer for det videre arbeid, med forslag til budsjett for neste periode. Avtalepartene slutter seg til arbeidsgruppens fremlagte planer og budsjett.

2.1.10 Drift av klassifiseringssystemet og optisk lengdemåling av rein

Klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt ble innført fra høsten 2015. Det er utarbeidet et regelverk for nytt klassifiseringssystem. Høsten 2018 legges det opp til innføring av optisk lengdemåling av rein. Avtalepartene ser det som viktig at Animalia i en oppstartsfase for innføring av optisk lengdemåling av rein viderefører oppdraget med å administrere regelverket og kontroll knyttet til bruk av klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt.

For Reindriftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 0,75 mill. kroner til drift av klassifiseringssystemet og optisk lengdemåling av rein.

2.1.11 Fjerning av gammelt gjerdemateriale og ulovlige gjerder

I samtlige reinbeiteområder ligger det betydelige mengder med gammelt gjerdemateriale som bør fjernes. Avtalepartene er enige om at de som har

oppført ulovlige gjerder også har et ansvar for å fjerne dem, men at dette i flere distrikter i liten grad er fulgt opp. Gjerdemateriale som blir liggende er til hinder og skade for både vilt og personer som ferdes i naturen.

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 ble avtalepartene enige om å iverksette et prosjekt for få fjernet gammelt gjerdemateriale. Ordningen ble tidsbegrenset og knyttet til driftsåret 2015/2016 for Troms og Nordland reinbeiteområder. For avtaleåret 2016/2017 ble ordningen gjort gjeldende for Nord-Trøndelag reinbeiteområde og for avtaleåret 2017/2018 ble ordningen gjort gjeldende for Vest-Finnmark reinbeiteområde.

Avtalepartene er enige om at ordningen gjøres gjeldende for Øst-Finnmark reinbeiteområde for avtaleåret 2018/2019.

Gjeldende regelverk og satser videreføres.

Utover en avsetning på 1,0 mill. kroner over Reindriftsavtalen 2018/2019, overføres et evt. mindreforbruk fra tidligere ordninger for Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Vest-Finnmark.

2.1.12 Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart

Det er behov for gjennomføring av et pilotprosjekt for å gjennomføre opplæring og kursing av inntil tre reinbeitedistrikt i ajourhold av reindriftskartene i den nye ajourholdsløsningen. Landbruksdirektoratet skal lede dette arbeidet, men den etablerte arbeidsgruppen deltar i gjennomføringen av prosjektet.

For Reindriftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 0,3 mill. kroner til et pilotprosjekt for å gjennomføre opplæring og kursing av inntil tre reinbeitedistrikt i ajourhold av reindriftskartene.

2.1.13 Oppfølging av selvstyrerapporten

I forbindelse med forhandlingene om Reindriftsavtalen 2015/2016 ble det avtalt å igangsette et prosjekt for å styrke reindriftsnæringens evne til selvstyre og internkontroll. Det ble oppnevnt en arbeidsgruppe som ble ledet av Landbruksdirektoratet. Videre ble det utarbeidet et mandat og en framdriftsplan for arbeidet.

Arbeidsgruppen har presentert mulige kompetansetiltak for videreutvikling av selvstyret i reindriftsnæringen. Avtalepartene ber arbeidsgruppen komme med kostnadsoverslag og prioritering av tiltak til forskriftsmøtet mai/juni 2018.

2.1.14 Midler til kriseberedskap

Vinteren og våren 2017 var svært utfordrende for reindriften i store deler av landet, og da særlig for reindriften i Øst-Finnmark. På bakgrunn av dette oppnevnte partene en arbeidsgruppe som skulle foreta en gjennomgang av kriseberedskapen i reindriften.

Arbeidsgruppens mandat var å kartlegge og beskrive både myndighetenes og reindriftens organisering og arbeid vedrørende kriseberedskap, og på bakgrunn av dette foreslå tiltak som styrker kriseberedskapen. I tillegg skulle arbeidsgruppen beskrive reindriftens bruk av- og tilgang til kraftfôr, og eventuelt foreslå tiltak som bedrer tilgangen til fôr.

Avtalepartene slutter seg i hovedsak til arbeidsgruppens forslag til tiltak for å styrke kriseberedskapen i reindriften. I forbindelse med forskriftsmøtet våren 2018 skal NRL og staten gjensidig orientere om de tiltak som er fulgt opp.

For å sikre beredskapsutvalgene økonomiske rammer for gjennomføring av tiltak følger avtalepartene opp arbeidsgruppens forslag om å sette av midler til kriseberedskap over RUF.

For Reindriftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 2,0 mill. kroner til kriseberedskap.

Det utarbeides en egen forskrift for bruken av disse midlene.

2.1.15 Frakttilskudd

Tilskudd til frakt av reinslakt skal bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineier i ulike reinbeitedistrikt og tamreinlag, samt bidra til effektiv slaktning og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Utover de nevnte formål bidrar frakttilskuddet til økt konkurranse om råstoffet.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

For Reindriftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 2,0 mill. kroner til frakttilskudd.

2.1.16 Rapportering av slaktet rein

Ordnningen med tilskudd til rapportering av slaktet rein er forankret i Forskrift om rapportering av slaktet rein, hvor det åpnes for at de som slakter rein kan søke om økonomisk støtte til gjennomføring av de aldersbestemmelser som kreves.

Gjeldende satser og regelverk foreslås videreført.

For Reindriftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 0,3 mill. kroner til rapportering av slaktet rein.

Avtalepartene ser behov for å utvikle ordningen til et mer effektivt og forutsigbart rapporteringssystem til nytte for både slakteriene og reindriften.

2.1.17 Reindriftsfaglig medvirkning og deltagelse i regional forvaltning

I forbindelse med avvikling av områdestyrene og overføring av den regionale forvaltningen av reindriften til fylkesmannen, ble det besluttet at de aktuelle fylkesmennene skal etablere ordninger som legger til rette for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i den regionale forvaltningen.

Avtalepartene har sett det som viktig at reindriftsavtalen legger til rette for gjennomføring av møter mellom reindriften og fylkesmennene. Med dette som utgangspunkt, har avtalepartene vært enige om at det avsettes midler over RUF som gir reindriften mulighet til å få dekket sine reiseutgifter for å delta på møter i regi av fylkesmennene.

For Reindriftsavtalen 2018/2019 er avtalepartene enige om en avsetning på 0,2 mill. kroner til reindriftsfaglig medvirkning og deltagelse i regional forvaltning.

2.1.18 HMS i reindriften

For å følge opp HMS-rapportens forslag til langsiktige tiltak, gis Landbruksdirektoratet i oppdrag å lede det videre arbeidet. Direktoratet skal ha tett samarbeid med NRL om arbeidet. Norsk Landbruksrådgivning kontaktes for videre dialog i tråd med arbeidsgruppens rapport. Det legges frem en plan for videre oppfølging under forskriftsmøtet i mai/juni 2018.

2.1.19 Andre ordninger som sorterer under RUF

Avtalepartene er enige om at RUFs styre skal utøve sin myndighet med utgangspunkt i bevilgningsrammen. RUF styret legger selv opp til en plan for disponering av ikke øremerkede midler som kan understøtte målsettingene for reindriftspolitikken.

Så fremt ikke annet er bestemt av avtalepartene, skal frigjøring av tidligere gitte bevilgninger over fondet inngå som en styrking av fondets egenkapital.

2.2 Post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd

Avtalepartene viser til at reindrifftsavtalens ramme ikke er en overslagsbevilgning. For å sikre at tilskuddsordningene ikke overstiger den økonomiske rammen som Stortinget har vedtatt, fastsettes de endelige satsene av Landbruks- og matdepartementet etter samråd med NRL når alle søknadene er registrert og kontrollert.

3 Regelverk

Avtalepartene legger opp til at regelverket for Reindrifftsens utviklingsfond og ordningene knyttet til de direkte tilskuddsordningene, samt velferdsordningene utarbeides og fastsettes av LMD i samråd med NRL.

Avtalepartene er enige om at det skal utarbeides en forskrift for bruk av midler til kriseberedskap.

Gjeldende forskrifter knyttet til tilskudd for frakt av rein og til rapportering av slaktet rein innarbeides i forskrift om Reindrifftsens utviklingsfond.

Regelverket for distriktstilskuddet gjennomgås for å ivareta HMS som tilskuddsberettiget formål.

I rapporteringsforskriften innarbeides mulighet for reindrifftsmyndighetene til å foreta kontroll med rapportering av slaktet rein, i tillegg utvides motregningsadgangen i *Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*. Videre legges det opp til en vurdering av hva som inngår i beregning av referanseinntekten i forskrift om tidligpensjon i reindrifften, herunder hva som omfattes av annen tilleggsnæring, jfr. forskriften § 7 andre ledd.

4 Avgifter i reindrifften

Skatter og avgifter i reindrifften er ikke et forhandlingstema under de årlige reindrifftsavtaleforhand-

lingene. Imidlertid er avtalepartene blitt orientert om oppfølgingen av regjeringens forslag om å innføre avgiftsfritak for kjøp av driftsmidler i reindrifften.

Finansdepartementet har bedt Skattedirektoratet å komme med forslag til hvordan et avgiftsfritak kan gjennomføres. Forslaget vil bli sendt på høring, og det legges opp til konsultasjoner med Sametinget og NRL i forbindelse med prosessen. Det tas sikte på å innføre avgiftsfritaket så snart som mulig, og senest 1. juli 2018.

5 Møter med andre departement

Det legges det opp til følgende møter med NRL og politisk ledelse i andre departement våren 2018:

- Klima- og miljødepartementet – Tap av rein til rovvilt.
- Samferdselsdepartementet – Togpåkjørslar.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet – Sikring av reindrifftsens arealer.

6 Tiltak som følge av radioaktiv forurensing

6.1 Dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktiv forurensing

- a) Det er avsatt 0,5 mill. kroner over kapittel 1142 til finansiering av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt i 2018.
- b) Regelverket for radioaktivitetstiltak i slaktesesongen 2018/2019 fastsettes etter de samme prosedyrer som for forskriftene etter reindrifftsavtalen.

Oslo 27. februar 2018

Ellinor Marita Jåma

Anne Marie Glosli

Vedlegg 3**Tabellvedlegg**

Fordeling av avtalens ramme på de ulike postene (mill. kroner):

Post	Benevnelse	Reindriftsavtalen 2017/2018	Forslag til avtalen for 2018/2019	Differanse 2017/2018 og 2018/2019
51	Reindriftens utviklingsfond	32,8	33,9	1,1
72	Organisasjonstilskudd	6,5	7,5	1,0
75	Direkte tilskudd	76,7	79,1	2,4
79	Velferdsordninger	2,6	2,6	-
	Sum	118,6	123,1	4,5

Spesifikasjon av post 51: Utviklings- og investeringstiltak (mill. kroner):

Formål	Avtalen 2017/2018, tildelingsramme	Avtalen 2018/2019, tildelingsramme
Konfliktforebyggende tiltak	1,45	1,45
Utviklingsprogrammet	8,20	8,20
Fagbrevordningen	2,00	2,00
Markedstiltak	5,00	5,00
Pramming	4,50	4,50
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	1,00	1,27
Drift av klassifiseringssystemet og optisk lengdemåling av rein	0,85	0,75
Fjerning av gammelt gjerdemateriell mm	1,00	1,00
Individmerking av rein	0,30	-
Videreutvikling av reindriftens arealbrukskart	0,30	0,30
Beredskapsfond	-	2,00
Prosjektet « <i>Framtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark og Trøndelag</i> »	-	0,50
Støtte til reindriftsfaglige møter med fylkesmannen	0,20	0,20
Prosjekt for gjennomgang av tidligere utredninger knyttet til tiltak for å styrke kvinnes stilling i reindriften	-	0,20
Frakttilskudd	-	2,00
Tilskudd til rapportering av rein	-	0,30
Til disposisjon for RUF's styre	8,00	4,23
Sum	32,80	33,90

Spesifikasjon av post 75: Kostnadssenkende og direkte tilskudd (mill. kroner):

Benevnelse	Avtalen 2017/2018	Avtalen 2018/2019
Distriktstilskudd	11,6	16,1
Produksjonspremie	33,5	33,0
Kalveslaktetilskudd	24,0	24,0
Særskilt driftstilskudd til ungdom	1,4	2,0
Etableringstilskudd	1,9	2,6
Ektefellestilskudd	1,5	1,4
Frakttilskudd ¹	2,5	-
Tilskudd til rapportering av rein ¹	0,3	-
Sum	76,7	79,1

¹ Ordningen Frakttilskudd og Tilskudd til rapportering av slaktet rein er flyttet fra post 75 til post 51

